Poštnina plačana v gotovini.
Štev. 35. / Ljubljani, dne 27. avgusta 1936. Posamezna štev. Din 1.— Leto XIX.

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za inozemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Kaj uči vinogradnike letošnje leto

Tekoče leto bo vinogradnikom ostalo v neprijetnem spominu. Nenavadno močni nastop peronospore in oidija je uničil mnogo vinogradov. Boj proti prvi bolezni je bil letos popisan v mnogih listih in ga ne bom tukaj ponavljal. Opomniti bi bilo samo to, da se je prvič prepozno in premalo močno škropilo. V mnogih vinogradih je v začetku maja močno nastopila trsna pršica. Ta se često zamenjuje s peronosporo in so nekateri v prepričanju, da je to peronospora, že tedaj škropili in so tako svoje vinograde nevede rešili. Drugi pa so prvič škropili kakor druga leta šele ob koncu maja, ko so imeli že okužene vinograde. Posledice so bile kaj hitro vidne. Ob koncu bi se bilo moralo letos že drugič, in sicer dvoodstotno škropiti.

Kaj pa oidij? Zaradi skrajno slabega vremena se žveplanje ni moglo pravočasno vršiti. Vsem je znano, da mora biti za to delo nevetrovno, solnčno, toplo vreme. Tudi mora biti vsaj dva dni po žveplanju solnčno in vroče. Takih dnevov pa ni bilo ne maja in ne junija, vsaj zaporedno ne. Poseči bi se moralo po takem sredstvu, ki bi bilo nadomestilo za žvepleno moko. V poštev bi prišel tu žveplov priparat saloidin, ki se na zraku tudi ob bolj nizki temperaturi in oblačnem vremenu razširja in uničuje oidij. Doda se bakrenoapneni brozgi pri prvem in drugem škropljenju, in sicer 3/4 do 1 kg saloidina na 100 litrov.

Imamo pa še eno škodljivo glivico, ki je javnosti mani znana, a lahko postane zelo nevarna, posebno če nastopa skupno z oidijem. Je to tako zvana siva grozdna gniloba, ki nastopa posebno močno v hladnem in mokrem vremenu: škoduje predvsem grozdju, napade pa tudi listje. Ob slabem vremenu nastopa že oidija in škoduje podobno kakor peronospora.

Najbolj nevarna pa je siva gniloba, ako napade že napol sivo grozdje. Tedaj se napravi taka množina trosov (glivičnega semena), da je od njih grozdje čisto sivo. Če se dotaknemo takega grozdja, se od njega kar zakadi. To je gotovo že opazil vsak vinogradnik ob trgatvi takega grozdja, kadar ga je vsipal iz škafov v brente. Najrajši napade glivica že ranjene grozde (poškodovane od toče, os itd.). Jagode se zaradi tega zgubančijo in segnijejo. Ali pa napade peclje in tako grozdi odpadejo.

Da se ubranimo te bolezni, ki tudi letos nastopa, moramo gledati zlasti na to, da ima vinograd dovolj zraka. To dosežemo, če vinograd pravočasno oplevemo, da v njem ne rase trava, toraj s kopjo. Če pa že opazimo to bolezen na grozdu celo skupno z oidijem, učinkuje najhitreje kalijev hipermanganat. To sredstvo uničuje zaradi hitrega oksidiranja glivice in brani grozdje pred gnilobo. Ker se raztopljeno v vodi ne prime grozdja, se meša z apnom. Na 100 litrov vode se vzame 10 dek kalijevega hipermanganata, ki se raztopi v 80 litrih vode, na ostalih 20 litrov vode se pa vzameta dva kg ugašenega apna in se dobro zmeša. Ko se je oboje raztopilo, se pomeša apneni belež v hipermanganatovo raztopino in se takoj temeljito škropi vse plesnivo grozdje. Lahko se škropi že napol mehke jagode grozdov.

Vsa ta sredstva bi prišla posebno prav v letih, kakor je letošnje. Saloidin imajo v zalogi Kmetijska družba v Ljubljani in njene podružnice, hipermanganat pa se dobi v drogerijah. Pisec teh vrst rabi praktično oboje tudi sam.

F.Ž.

Obrtnik ne prosjači, le svoje pravice zahteva

V nedeljo so se zbrali v Mariboru obrtniki dravske banovine, da se porazgovore o svojih težnjah in zahtevah. Veliko zborovanje je sklicala Zveza obrtnih društev za dravsko banovino v Ljubljani. Zbor se je vršil pod predsedstvom g. Josipa Rebeka, zveznega predsednika in neumornega borca za obrtniške pravice. G. Rebek je podal izčrpno poročilo o delovanju zveze, ki je v zadnjih letih pridobila obrtništvu vsaj malenkostno zboljšanje. Govornik je naglašal, da obrtnik ne prosjači, marveč zahteva le dela in za delo pošteno plačilo. Proti šušmarjem, ki jih je vedno več in ki odjedajo pravim obrtnikom skromašni kruh se premalo stori. Drugo zlo za našega obrtnika je delo v kaznilnicah. Vse zlo, ki tare našega obrtnika, je povzročilo, da je padlo število obrtnikov v zadnjih letih samo v dravski banovini od 25.000 na 19.000. Predsednik je izpodbujal obrtništvo k slogi, ker je nesloga med obrtništvom samim eden glavnih vzrokov, da obrtniška društva niso dosegla takih uspehov, ki bi jih sicer.

Obrtnozadružni nadzornik g. Zalečnik je med drugim poudarjal, da mora obrtništvo zlasti pri volitvah naglašati svojo stanovsko politiko. Če bodo vsi obrtniki združeni na eni listi, uspehi ne morejo izostati.

Kot tretji govornik je nastopil narodni poslanec g. dr. Jančič in izvajal, da je složno delo obrtniških društev učinkovito. zakaj potrditi mora, da v zadnjih časih res sliši razpravljanje o obrtniških vprašanjih tudi v narodni skupščini. kamor doslej glas obrtnika ni segel.

Tajniško poročilo o delovanju zveze je podal tajnik g. inž. Rus. Med drugim je omenil, da šteje zveza 31 obrtniških postojank, medtem ko je 10 novih še v pripravi.

O denarnem stanju zveze je poročal blagajnik g. Miroslav Urbas. Iz njegovega poročila je razvidno zadovoljivo stanje blagajne. Navedel je tudi, da šteje zveza zdaj že 4800 članov. Ob zaključku je g. Rebek prečital resolucijo, ki je bila z odobravanjem sprejeta. Obširna resolucija navaja, da bi bilo treba v poživitev obrtništva čim obsežnejših javnih del in dobav. Zaščititi se mora obrtništvo pred šušmarstvom z ostrejšimi predpisi. Nadaljnje zahteve so: olajšava pri davkih, znižanje socialnih dajatev za obrt, ko delavstvo, razdolžitev obrtništva, stanovanjsko in onemoglostno zavarovanje obrtništva in drugo. Resolucija tudi odločno odklanja vmešavanje politike v obrtniška društva.

Rudarji v borbi za novo kolektivno pogodbo

V ponedeljek je bil v Trbovljah velik rudarski shod, ki ga je sklical akcijski odbor združenih strokovnih društev. Na shod so prišli poleg domačih govornikov tudi zastopniki osrednjih strokovnih društev iz Ljubljane in Zagorja.

Shod je otvoril g. Pliberšek in v daljših izvajanjih orisal zgodovino mezdnih gibanj rudarskega delavstva od leta 1919. do 1934. Zlasti se je zadržal pri ponesrečeni stavki leta 1923., ki je doživela poraz zaradi tega, ker se je stavkovno vodstvo pogrešno postavilo na stališče, da ne preneha s stavko, dokler ne bo ugodeno prav vsem zahtevam delavstva. Nato je govornik omenjal prve delavske odpustitve leta 1926., akcijo za sklenitev kolektivne pogodbe leta 1929., nato spet odpustitve v letih 1931. in 1934, nazadnje pa ved obstoječe kolektivne pogodbe s strani delavstva. Nato je prečital osnutek nove kolektivne pogodbe g. Arh iz Zagorja, ki se je zlasti zadrževal pri členu, ki govori o novi ureditev akordnih postavk in zaslužkov. Obral je tudi ostale zahteve v osnutku nove pogodbe.

Zatem je izpregovoril g. Rozman iz Ljubljane in dejal, da se je rudarsko delavstvo združilo po strokovnih društvih v akcijski odbor. ki bo izkušal izboljšati težavno stanje rudarskega delavstva. Rudarsko naj mirno zaupa svojim voditeljem. ki bodo storili vse, da bi se položaj izboljšal.

Kot zadnji govornik je nastopil g. Bučar iz Ljubljane in dejal, naj delavstvo ne misli, da so s sestavo nove kolektivne pogodbe že zagotovljene vse koristi, ki jih pričakuje delavstvo od nje. Treba bo hude borbe, če se hoče doseči le del tega, kar vsebuje nova pogodba. Priporočal je delavstvu, da ohrani mirno kri in se ne da begati od nikogar.

Taka shoda sta bila tudi v Hrastniku in Zagorju. Ni treba razlagati, da živi rudar danes bedno življenje, zato mora pač vsa javnost z razumevanjem zasledovati to borbo za kruh.

Po Sloveniji gre glas! „Domovina“ je za nas.

Politični pregled

Nemški državni kancelar Hitler je v ponedeljek objavil odlok, iz katerega je razvidno, da

se je podaljšala vojaška služba v Nemčiji na dve leti.

Nemški tisk tolmači ta odlok kot nujno potreben, češ da se nicne sosede vse oborožuje.o. Utemeljuje ga pa tudi z dogodki v Španiji in z boljševiško nevarnostjo. Francosko časopis.e pa piše, da pomeni podaljšanje vojaške službe v Nemčiji pripravljanje na vojno.

Z Dunaja prihaja vest,

da nameravа madžarski državni upravnik Horthy obiskati italijanskega kralja.

To spravljajo v zvezo z okrepitvijo prijateljstva med Madžarsko, Avstrijo, Nemčijo in Italijo. V Nemčiji in Avstriji je Horthy že izvršil obisk.

V Španiji se vrši bratomorna vojna že 40 dni, a še zmerom

ne kaže, da se bo kmalu končala.

Položaj je v glavnem neizpremenjen. Vladne čete se borijo na moč, a tudi uporniki so aktivni. Eni kakor drugi ujetnike streljajo. Na obeh straneh imajo številna letala, s katerimi bombardirajo nasprotniške kraje. Kaže, da so zadnje dni imele vladne čete spet več sreče. Uporniško mesto Oviedo je pred padcem in pri Sarogossi so bili uporniki poraženi. Uporniki so iz Cordobe poizkusili izvršiti izpad in predreti vladne čete, pa so se morali z velikimi izgubami umakniti v mesto. Položaj mesta je postal zaradi tega zelo nevaren in se že širijo vesti, da bodo morali uporniki Cordobo prepustiti vladnim četam. Na drugi strani pa so uporniki baje zavzeli pristaniško mesto Malago.

Uvedla se je akcija,

da bi se mirno poravnal arabski odpor proti Angležem

Kot posredovalec je prispel v Jeruzalem iraški general Nuri paša, ki je bil prej poslanik v Londonu. Voditelji arabskega gibanja so razen tega prejeli od iraškega kralja Ibn Sauda brzojavko, v kateri jim sporoča, da je poslal v Jeruzalem tudi svojega najstarejšega sina, da bi podprl Nurija pašo v njegovih prizadevanjih. Angleški vrhovni komisar v Palestini je v soboto izpustil 25 zaprtih arabskih voditeljev. Sodijo, da se bo sporazum dosegel.

Po vesteh iz Mandžurije je prišlo v Masungi

do velikega spopada med komunisti, mandžurskimi orožniki in japonskimi vojaškimi oddelki.

Mesto so pred dnevi zasedli komunisti. Mandžurski orožniki so bili proti njim brez moči. Šele, ko so jim prišli na pomoč oddelki japonske vojske, se je pričela borba, ki je trajala dva dni. Komuniste so iz mesta pregnali, toda japonsko topništvo je mesto skoro docela razdejalo. Komunisti so se umaknili v okolico, odkoder so spet začeli napadati Masungo. Mandžurska oblastva so bila obveščena, da nameravajo komunisti v Mandžuriji ustanoviti ljudsko fronto, zaradi česar je bilo po vsej Mandžuriji aretiranih izredno mnogo levičarjev.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

HMELJ. Kupčija v Savinjski dolini se je že začela. Začetne cene so 20 do 25 Din, izjemno z napitnino pa tudi do 26 Din. Hmeljarji po teh cenah le neradi dajejo svoje blago, ki je letos prvovrstno, zato se še ni izvršilo mnogo prodaj. Obiranje je v glavnem že končano. Pridelek se ceni na 36.000 starih stotov po 50 kg nasproti 40.000 v lanskem letu.

GOVED. Na ptujskem sejmu so se za kg žive teže trgovali: voli po 3.25 do 4.70, krave po 1.80 do 3.50, bikі po 3 do 4, junci po 3 do 3.50, telice po 2 do 4, teleta po 4 Din. Konje so prodajali po kakovosti od 1000 do 4000, žrebeta pa po 500 do 2000 Din za glavo. Cene govedi so malo poskočile.

SVINJE. Na ptujskem sejmu so se prodajale: debele svinje po 6.50 do 7, plemenske po 5 do 5.50 (mrtve teže po 8 do 9) Din. Prasci stari 6 do 12 tednov, so bili po kakovosti od 60 do 130 Din rilec.

Sejmi

30. avgusta: Velika Loka.
31. avgusta: Konjice. Videm (Dobrepolje), Ribnica na Pohorju (samo za živino. Št. Vid na Blokah.
1. septembra: Moravče, Novo mesto, Gurštanj, Radeče pr. Zidanem mostu, Skaručina, Višnja gora, Žigarski vrh.
2. septembra: Prostranjakovci, Sodražica, Sv. Bolfenk pri Središču.
3. septembra: Črnomelj.
4. septembra: Bogojina, Dolenja vas pri Ribnici, Vuhred.
5. septembra: Čušperk, Sv. Lenart v Slov. goricah, Vesela gora, Krško, Planina pri Sevnici, Št. Ilj pod Turjakom.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 29.66 do 29.81 Din;
1 nemško marko za 17.55 do 17.69 Din;
1 funt sterling za 219.31 do 221.36 Din;
1 ameriški dolar za 43.33 do 43.70 Din;
100 francoskih frankov za 287.69 do 289.13 Din;
100 češkoslovaških kron za 180.47 do 181.58 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 364 Din, nemški klirinški čeki pa po 13.44 Din.

Drobne vesti

= **Razgovor o sadnem sejmu v Mariboru in izvozu vina v Češkoslovaško.** V nedeljo je bil v vinarski in sadjarski šoli v Mariboru sestanek kmetovalcev, na katerem se je sklenilo, da se tudi letos v Mariboru priredi sadni sejem, in sicer od 3. do 5. oktobra, vendar pa v manjšem obsegu kakor lani, ker ni dovolj sadja. Sadni sejem je postal vežen posrednik med tujimi in domačini trgovci in je na njegov naslov prispelo letos naročilo iz Pariza za vse kanadke v dravski banovini. Prav tako je prispelo iz južnih krajev naše države večvagonsko naročilo. Istočasno pripravlja Perutninska zadruga tudi perutninski sejem štajerske kokoši, ki si je ob nedavni razstavi v Leipzigu priborila častno mesto. Glede izvoza naših vin v Češkoslovaško se je sklenilo, da se pozovejo češkoslovaški zanimanci, da bi skupno z našimi vinogradniki ustanovili v Mariboru posebno zadružno klet. Tudi se bo skušal dobiti češko

---

Soteščan:

Pod nesrečno zvezdo 8

Obljubila mu je, da bo sporočila Petru njegovo željo. »Pa se kar vidva zmenita,« je prosila očeta. Jaz nimam pojma o takih zadevah.«

Peter je prišel v nedeljo, kakor mu je bilo naročeno. Zjutraj je bil pri spovedi in obhajilu. Tudi Minka je opravila svojo pobožnost in se tako spodobno pripravila na važni dogovor.

Kmalu za Petrom jo je primahal tudi oče Mlakar. Zraven je moral biti povsod, kjer se je obravnavalo kaj bolj važnega. Gobar ga je seveda povabil, zakaj tukaj je odločala njegova beseda. Sin mora ob ženitvi prositi na očeta.

Kako so se dogovorili, je bilo tisti večer še tajno. Sestanek pa ni ostal dolgo prikrit sosedom. »Ženijo se,« so hitro uganili. »Drugega tako ni bilo pričakovati.«

Zakotci so modrovali: »Mlakar je zvit ko satan. Vsakega je še nasukal... Obe kmetiji bo združil v eno... Gobar mu pojde na led, ker mu že peša pamet. Ko se bo zavedel, kaj je napravil, tedaj bo že prepozno. Želel si bo nazaj, a pot mu bo zaprta, ter se ne bo mogel več vrniti. To mu bo krajšalo življenje. Mož bi ne prišel tako daleč, ako bi poslušal sosede. Še se bo obračal nanje, kadar mu ne bodo mogli pomagati.«

»Minke je škoda!« so vzdihovale vaščanke. »Petra je treba poznati, ker se izpremenja kakor nestanovitno vreme. Minka mu verjame, da se je poboljšal; oblekel pa je drugo obleko, katero bo slekel kmalu po poroki.«

»Ali ni nikogar, ki bi jo opozoril?« se je smilila sosedom. »Kaj ji bo koristilo bogastvo za zaprtimi vrati, ako pa bo morala stati zunaj in gledati skozi ključavnico!«

Svojega mnenja si ji ženske niso upale izdati. »Peter bi nas še namočil...« so trepetale ob misli na sodišče. »Rekel bi, da mu krademo veljavo.«

Strah je bil upravičen, jezički vaških zgovornic pa le niso mirovali. O tem se je šušljalo tako dolgo, dokler ni prišlo Minki na ušesa.

Mlada ljubezen je navadno gluha in slepa. Dekle še ni poznalo senčne strani življenja. Kamor se je ozrlo, je videlo le cvetje, in zoprno kričanje vrabcev ji je zvenelo ko prijetna pesem.

»Boš videla,« so sitnarile vaščanke. »Mlakarica še jajc ne prodaja sama. Dedec je povsod zraven; vse ji pregleda in pretakne.«

Minka ga je zagovarjala: »Mlakar je skrben in gleda le za dobičkom. Od varčnega človeka se že kaj dobi, pri zapravljivcu pa ni nič.«

»Tudi to je res,« so besedile zgovorne ženice. »A za stiskanjem bo prišlo še kaj drugega: mrki pogledi, godrnjanje, psovke. Nato pa bo začelo padati po hrbtu. O, Mlakarica se jih je včasih nalezla, pa je potrpela! Celo zagovarjala je dedca, češ da mlati po svojem snopu.«

»Tak pa že ne bo!« ga je branila Minka. »Res je bil včasih nekoliko navihan in poreden, kar pa je že opustil ter se z vso vnemo posvetil gospodarstvu.«

Copatka, vaška klepetulja, je hodila po vasi in naštevala njegove napake. Takrat je bila še mlada ter še ni imela pri obiranju toliko spretnosti ko poznejša leta. Vzlic temu pa je našla mnogo poslušalcev, zakaj ljudje se tako radi pogovarjajo o slabostih svojega bližnjega posebno ob ženitvah. Čim pa mine poroka, utihnejo tudi govorice in ženin in nevesta postaneta spet navadna človeka.

Mlakar je vedel, da ima v okolici malo zvestih prijateljev, pač pa obilo hinavcev. Marsikaj bi še lahko spravili na dan, za kar bi jim ne mogel do živega pred sodiščem. Če bi jih začel preganjati, bi mu očitali ovaduštvo; nasprotno pa bi kdo utegnil ziniti, da se ne upá tožiti.

V takem položaju je bilo treba nekaj ukreniti. Posnešiti priprave in skrajšati čas do poroke. Najprej so naredili pisma, nato pa brž v župnišče in v nedeljo sta bila Mlakarjev Peter in Gobarjeva Minka oklicana enkrat za trikrat.

»Vzela bom tistega, katerega sem si izbrala, kar pa nikogar ne briga,« je rekla, ko je šla od maše. »Ko bi poslušala ljudi, bi se nikdar ne poročila.«

Na ženitovanje niso marali sosedov. Mlakar je imel sorodnike v mestu, ki so se odzvali vabilu z obilnimi darili. Svatba pa ni trajala dolgo časa. Opoldne je že odhajala gospoda; domači so pospravili ostanke in šli na trdo delo.

Ženitev oholega vaščana je napravila Zakotcem mnogo smeha in zabave. Samo Jerinova Tončka je bila žalostna do smrti.

slovaški strokovnjak, ki naj bi priredil vina po češkem okusu.

= **Velikanska tekma sadjarjev** bo naposled tudi pri nas, in sicer na razstavi »Sodoben vrt« na jesenskem velesejmu. Sadjarsko in vrtnarsko društvo, ki to tekmo pripravlja, je povabilo nanjo vse sadjarje in gotovo bo odziv prav velik, da bomo na velesejmski razstavi videli res najlepše sadje, kar ga pri nas pridelajo najboljši strokovnjaki. Gre zlasti za to, da pokažemo, kaj vse lahko ponudimo tudi najizbirčnejšemu tujcu, zato naj pa lastniki sadovnjakov, tudi manjših, pošljejo zgodnja jabolka, hruške, raznovrstne češplje in slive in pa vse najžlahtnejše breskve in grozdje. Samo po pet sadov vsake sorte bo pač vsak sadjar lahko žrtvoval, saj ga na velesejmu čakajo odlikovanja, ki bodo podeljena za najlepše razvite sadove. Upamo, da bomo zlasti z breskvami sijajno dokazali, da lahko konkuriramo tudi z uvoženimi breskvami. Kar se tiče jabolk in hrušk, pa že tako vemo, da smo na višku. Izberite najlepše in pošljite na velesejem!

= **Premiranje goved v laškem srezu.** S pomočjo banske uprave v Ljubljani in sreskega kmetijskega odbora v Laškem bo v ponedeljek 31. t. m. v Laškem in pri Sv. Lenartu na semišču premiranje rodovniških krav, telic in bikov. Začetek v Laškem ob 8. in pri Sv. Lenartu ob 14. Prignana živina bo nagrajena. Ker bo omenjeno premiranje zanimivo in poučno, se vabijo vsi živinorejci okoliša, da se ga zanesljivo udeležijo.

DOPISI

GLOBOKO PRI BREŽICAH. Dne 9. t. m. se je vršil občni zbor Hranilnice in posojilnice v Globokem, ki je bil zelo dobro obiskan. Letos slavi zavod trideset letnico obstoja in rodnega gospodarskega delovanja za narod. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen dosedanji odbor z majhnimi izpremembami. Odbor nam jamči, da bo naš zadružni zavod hodil isto pot, kakor jo je trideset let. Malemu, a delavnemu zavodu želi vsakdo čim večjega razmaha!

JESENICE. 30letnico je proslavila socialistična strokovna organizacija kovinarjev na Veliki šmaren in nedeljo. Po ulicah so valovile delavske množice, ki so prišle iz skoro vseh slovenskih delavskih revirjev. Početniki socialističnega delavskega strokovnega gibanja na Jesenicah so bili delavci, ki so pred desetletji prišli iz koroških in štajerskih železarn na Jesenice, kjer so dobili zaposlitev kot valjači, žičarji, in žebljarji. Na praznik dopoldne je bil sprejem gostov s kovinarsko godbo na jeseniški postaji. V sprevodu je bilo šest praporov s štirimi godbami. Pred delavskim domom je bil razhod. Popoldne so šli zunanji gostje na Bled, v gornjo dolino in na bližne hribe. Ob 20. je bila akademija, pri kateri je sodelovala godba delavskega kulturnega društva z Jesenic in Javornika. V nedeljo zjutraj je bila budnica treh godb. Ob 9. se je sestavil sprevod, ki je s kolesarji, prapori in štirimi godbami na čelu korakal po glavnih cestah jeseniških. Potem je bilo na vrtu Delavskega doma slavnostno zborovanje, na katerem so nastopili razni govorniki. Popoldne so bile prvenstvene nogometne tekme, pri katerih so zmagali igralci »Kovinarja«.

JESENICE. (Smrtna kosa). Po daljši bolezni je umrla v 53 letu gospa Elizabeta Klinarjeva, vdova po Francetu Klinarju, bivšem šefu špedicijskega oddelka Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Pokojnica je bila po rodu Švicarka. Zapustila je dve hčerki in dve ljubki vnukinji. Blag ji spomin, žalujočim naše sožalje!

JEŽICA PRI LJUBLJANI. Lanskoletna razstava sadja in cvetja je ostala obiskovalcem v najboljšem spominu. Letos pa se naša delovna podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva pripravlja na novo, še obširnejšo in pestrejšo razstavo, ki se bo to pot ozirala tudi na prikaz domačih njivskih pridelkov. Prikazano bo tudi zgodno in špalirno sadje, ki se prav za prav pri nas zaradi letovišč in bližine mesta zmerom najbolje proda. Razstava bo v nedeljo 30. t. m. od 7. do 19. v šoli na Ježici, ob 10. pa bo istotam tudi poučno predavanje. Vstopnine ne bo, prostovoljni prispevki pa se bodo porabili v korist olepšave domačega kraja. Vabimo občane in druge prijatelje sadjarstva in vrtnarstva, da si razstavo ogledajo, a tudi da sami pokažejo svoje navske in vrtne pridelke in cvetice z oken in gredic. Razstavno blago naj bo poslano v šolo najkasneje do 29. t. m. zvečer. V slogi sta moč in napredek.

KAMNIK. Šestdeseti rojstni dan, obenem pa tudi 30-letnico izvrševanja gostilničarske obrti je praznovala te dni ugledna gostilničarka »Pri Martinu« na Šutni ga. Ivana Vrhovnikova. Odločna in napredna žena je doma iz Globokega pri Radovljici. Po smrti moža Martina sama vodi obrt v veliko zadovoljstvo gostov. Leta se ji prav nič ne poznajo. Poleg neštetih dobrih lastnosti jo odlikuje zlasti darežljiva roka. Želimo ji še vrsto zdravih let.— V velikem in častnem številu je spremljal Kamnik na zadnji poti soprogo poštnega uradnika g. Evgena Lesaveca, dolgoletnega podpredsednika in pevca »Lire«. Pred krsto so nosili dolgo vrsto vencev, ki so jih poklonili sorodniki in znanci. Pri pogrebu so bili zelo številno zastopani ruski rojaki, bivajoči v Kamniku in Ljubljani. Pred hišo žalosti in ob odprtem grobu je »Lira« zapela žalostinki, pogrebne obrede pa je opravil pravoslavni prota iz Ljubljane, ki je imel ob odprtem grobu ganljiv govor. Soprogu izražamo ob hudi izgubi iskreno sožalje.

KOROŠKA BELA. Dne 5. t. m. je v Uroševcu blizu Koroške Mitrovice umrl učitelj Anton Prešeren, ki je maja letos dobil prvo namestitev kot učitelj pri Sv. Ani v Slov. goricah. Pokojnik je bil v Uroševcu na orožnih vajah. Na prošnjo staršev je bilo pokojnikovo truplo pripeljano v rojstni kraj na Koroško Belo. Pogreba se je udeležila velika množica ljudi. Blag mu spomin!

LITIJA (Smrtna kosa). Na tukajšnjem pokopališču smo pokopali g. Ivana Planinca, ki je umrl v starosti 65 let na svojem stanovanju na Zgornji Frtici. Pokojnik je bil uslužben pri pošti, kjer je dosegel višji uradniški položaj. Po vstopu v pokoj se je naselil v naših krajih. Njegovega pogreba se je udeležilo mnogo pogrebcev, zlasti obilo je bilo sokolskega občinstva iz Litije in Šmartna. Pogrebne obrede je opravil ljubljanski prota g. Budimir, v slovo pa je izpregovoril zvestemu sokolskemu bratu starosta šmarskega Sokola br. Vidic. Šmarski in litijski pevci so pod vodstvom g. Hauptmana zapeli pred hišo žalosti in na pokopališču več žalostink. Pokojniku bomo ohranili časten spomin!

SV. LOVRENC NA DRAVSKEM POLJU. Z razpisom banske uprave v Ljubljani so odrejene za občino Sv. Lovrenc na Dravskem polju občinske volitve na dan 30. t. m. Za volitve je pri nas veliko zanimanje. S sedanjo

---

Njeno življenje je bilo ubito sredi najlepše mladosti. Na gredicah njene pomladi so se razpletale same prevare; sem pa tja je ozelenela kaka bilka upanja, a je naglo ovenela. Ohladilo se je prijateljstvo; celo Janez, kateremu je najbolj zaupala, se že dolgo ni oglasil. Vaški razposajenci pa so se ji začeli rogati: »Dva sta te že postila na cedilu.«

Za Petra ji ni bilo; z eno samo potezo ga je izbrisala iz spomina. Tudi Minki ni zamerila. »Kar ima naj ga,« se je vdala v usodo. »Nedolžnega pa le nima...« Ta zavest jo je tolažila.

Tončka je sklenila, da se bo v odgovor na zasmehovanje morala nekam umakniti. »Tako daleč pojdem, da ne bo nihče vedel zame,« je dozorelo v njeni potrti duši. Oditi je nameravala takoj po odhodu Gobarjevega Janeza. Zaradi hudobnih jezikov pa tega ni mogla storiti. Preveč bi bilo obrekovanja.

Ako bi bila šla pred ženitvijo Mlakarjevega Petra, bi ji ne bilo treba poslušati neslanega norčevanja. A dogodki so nastali tako hitro, da se jim ni bilo mogoče izogniti. Niti najbližji sosedje niso vedeli za oklice in šele v poslednjem trenutku so izvedeli, kdaj bo poroka.

Nekega jutra pa Tončke ni bilo več v Zakotju. Izginila je še pred zarjo v poslednjo noč pred dnevom boljše bodočnosti, po kateri je željno hrepenela.

IX.

Vlak, s katerim se je odpeljal Gobarjev Janez, je privozil na postajo malega mesta. Tukaj je bilo treba izstopiti. Visoki dimniki tvornic, iz katerih so se valili gosti oblaki dima, so mu dokazovali, da je prišel na pravo mesto.

Velika tvornica za pločevino je stala blizu postaje. Janeza je nekaj dvignilo, naj poskusi svojo srečo. Krenil je s kovčegom po ulici, katero mu je pokazala neka preprosta ženica.

Čim bliže je bil tvornici, tem manj je imel upanja, da bo dobil kako delo. Poslopje je bilo visoko kakor kaka graščina, komaj ga je dogledal do vrha. Premajhen in preslab se je videl samemu sebi, da bi mogel živeti pod tako visoko streho. Ob ropotanju velikanskih strojev si je domislil, koliko nevarnosti preti ubogim delavcem v takem obratu. Že majhen dotik je lahko usoden za življenje.

Vhodi v tvornico so bili prepovedani nepoklicanim osebam. Pri glavnem vhodu ga je odslovil paznik ter mu pokazal v pisarno na kraju poslopja. Tukaj je bilo zapisano zunaj na deski, da ne sprejemajo novih delavcev.

Opogumil se je vzlic temu in stopil v pisarno. »Kaj bi radi?« ga je vprašal uradnik.

»Dela iščem,« je spravil počasi iz gela.

»Ali niste čitali, kaj je napisano na deski?

»Pa sem le mislil..«

»Hm, mislil...« Uradniku je ugajal postavni mladenič. Vprašal ga je, odkod je prišel in kje je bil dozdaj v službi.

»Nikjer,« je odgovoril. »Prišel sem od doma.«

»Pokažite delavsko knjižico.«

»Nimam knjižice.« Janez je res pozabil na to, ko je šel od doma. Zavedel se je, da je storil napako,

»Brez knjižice ne sprejmemo nikogar,« je dejal uradnik. »Morda imate pri sebi kako drugo listino?«

»Nimam,« je odvrnil plaho.

»Škoda!« Uradnik je zmignil z rameni. »Listine so vam v tujini neobhodno potrebne. Kako pa naj vemo, s kom imamo opraviti, ako vas ne poznamo?«

Janez je moral oditi. Taval je po mestnih ulicah in premišljal, kje naj bi še potrkal. Kjer je odprl vrata, povsod so mu pokazali dalje. Nikjer mu niso povedali, kdaj naj se spet oglasi.

Ostale so mu še nekatere manjše tvornice v predmestju. Tam bi se bil rad oglasil, pa se je že mračilo. Tvornične sirene so pravkar napovedale čas počitka.

V gostilni, kjer je prenočil, je našel nekaj delavcev pri skromni večerji. Bili so po večini mladi ljudje z bledimi upadlimi obrazi — žrtve slabih življenjskih razmer, sužnji strasti in pijančevanja.

Janez je povečerjal in naročil kozarec vina. Pivci okrog njega so srkali žganje in zabavljali na slabe čase. Pritoževali so se zaradi plače. Temu ni ugajalo delo, drugi so obsojali vodstvo tvornice in obetali stavko.

»Sloge nam manjka,« se je glasilo splošno mnenje. »Med delavstvom umira bratstvo, šopirita pa se zahrbtnost in hinavstvo.«

»Sodrugi!« Nastopil je čvrst možak z govorniškim glasom: »Živimo v pričakovanju boljših časov, v resnici pa lezemo nazaj v srednjeveštvo. Bratska ljubezen ugaša, brat se dviga zoper brata, delavstvo se pogreza v sužnost kapitala.«

upravo je vse nezadovoljno in treba je občino spet izročiti dobrim gospodarjem, ki se bodo držali zakona in upravljali občino ob polni enakopravnosti občanov. Zato je večina volilcev sklenila sestaviti opozicijsko listo z nosilcem g. Francem Žunkovičem na čelu. Lista je bila kot prva od sodišča potrjena brez vsakršnih težav. Za to listo je velika večina volilcev, med tem ko ima nasprotna lista velike težave s sestavo. Zaradi velike nesloge med nasprotniki bodo volitve 30. t. m. zanesljivo prinesle listi g. Žunkoviča častno zmago. Velika večina volilcev je složna kakor en mož. Nasprotnikom ne bo pomagala nobena agitacija, pa naj uporabljajo še tako zahrbtna sredstva, ker ljudstvo si je danes bolj ko kdaj prej na jesnem, kaj mu je storiti V sili in v hudi gospodarski stiski se marsikdo sam nauči, kaj je in kaj ni prav.

ŠMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. (Smrtni kosa). Te dni smo spremili k večnemu počitku višjega nadzornika državnih železnic v pokoju g. Frana Kokalja. Pokojnik je zagledal luč sveta v Šmarjeti, kjer bo tudi snival večni sen. Prvotno je blagi pokojnik služil nekaj časa kot konjeniški oficir v bivši avstroogrski armadi, kasneje pa je stopil v službo državnih železnic. Duševno še vedno čil se je tudi po svoji upokojitvi udejstvoval v nacionalnih društvih. Bil je več let gerent trbovljske občine. Ohranimo mu časten spomin.

TREBNJE. (Smrtna kosa). V Ljubljanski bolnišnici je umrl g. Miro **Gregorc**, prometni uradnik iz Trebnjega. Štel je šele 28 let. Njegova prerana smrt je zbudila globoko obžalovanje med številnimi prijatelji, prav posebno pa med Sokoli v Ljubljani, saj je bil Miro svoje časno zvest pripadnik Sokola I. na Taboru, a tudi v Trebnjem se ni izogibal nacionalnega dela. Blag mu spomin!

KRIŽ

To je križ z mojim možem! Če mu ni dobro pije žganje, in če pije žganje, mu ni dobro!

USMILJENJE S SEBOJ

Oče: »Veš, kolikokrat te udarim, me zaboli, kakor bi sebe udaril!«

Sinček: »Potem pa imej usmiljenje vsaj s seboj!«

Domače novosti

Naročniki, ne pozabite

izpolniti svoje dolžnosti in plačati letošnje naročnine! Jesen se bliža, večina pridelkov je pospravljena in nekaj jih je šlo že tudi v denar, zato bo plačilo naročnine, ki je tako malenkostna, zdaj lažje. Sklenite vsi, ki imate še kaj poravnati, da boste plačali »Domovini« to, kar ji gre, zanesljivo do **Malega šmarna** po položnicah, ki jih imate doma, ali ki jih boste našli priložene v časopisu. Priporočajte »Domovino« tudi drugim, da jo naroče. Kdor postane naročnik »Domovine«, je ne pusti več, saj imamo naročnike po 10 let, pa tudi od početka izhajanja, kar je očiten dokaz za priljubljenost našega lista.

Uprava »Domovine«

* **Predsednik JNS spet v Beogradu.** Predsednik JNS g. Peter Živković se je vrnil preko Rogatice, Užca in Valjeva v Beograd. Na poti se je ustavil v Rogatici, kjer mu je priredilo navdušene počastitve nekaj tisoč kmetov, ki so bili zbrani iz vsega sreza ob priliki cerkvenega praznika. Predsednik g. Živković je ostal dalje časa v Rogatici, kjer se je razgovarjal s kmeti in somišleniki JNS. Prav tako se je sestal s predstavniki JNS tudi v Užicu in Valjevu.

* **Pred volitvami v Zbornico za trgovino, industrijo in obrt.** Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo, da bodo volitve v ljubljansko Zbornico za TOI 29. novembra. Vest je zbudila med našimi gospodarstveniki veliko zanimanje, saj je Zbornica za TOI naš gospodarski parlament, ki ima odločujoči vpliv na razvoj našega gospodarstva.

* **Občinske volitve v nedeljo.** V nedeljo so se vršile v štirih slovenskih občinah nadomestne volitve. V **Domžalah** je volilo od 740 volilnih upravičencev 525 volilcev (71 odstotkov). Lista JRZ z nosilcem g. Janezom Vrečarjem je dobila 339 glasov, lista opozicije z nosilcem g. Francem Končanom pa 186 glasov. JRZ lista dobi 16 odbornikov, opozicijska pa 2 odbornika. **V Dvoru na Dolenjskem** je volilo 289 volicev od 344 volilnih upravičencev (skoraj 84 odstotkov). Lista JRZ z nosilcem Francem Ravnikom je dobila 146 glasov in 15 odbornikov, lista opozicije z g. Kovačem pa 143 glasov in 3 odbornike. **V Zagradcu na Dolenjskem** je volilo 297 volilcev od 391 volilnih upravičencev. Za listo JRZ z nosilcem g. Ignacijem Košakom je glasovalo 188 volilcev, za listo opozicije z nosilcem g. Alojzijem Orlom pa 109 volilcev. Lista JRZ je dobila 16 odbornikov, lista opozicije pa 2. **V Žužemberku** se je od 750 volilnih upravičencev udeležilo volitev 496. Za listo JRZ z g. Karlom Lavričem je glasovalo 329 volilcev, za listo opozicije z g. Albinom Pehanijem pa 167. Lista JRZ dobi 16, napredna opozicija pa 2 odbornika. V vseh štirih občinah je bilo 2225 volilnih upravičencev, od katerih je volilo vsega 1607 oseb, to je 71 odstotkov. Za listo JRZ je glasovalo 1062 volilcev, ali 47 odstotkov vseh volilnih upravičencev.

* **700letnica župnije Velike Nedelje.** 5. septembra bo starodavna župnija Velika Nedelja slavila svojo 700 letnico. Slovesnosti bodo še v nedeljo, ponedeljek in torek.

* **Občinske volitve v kamniškem srezu.** V nedeljo 30. t. m. bodo občinske volitve v Mengšu, 20. septembra pa v Tuhinju in novo ustanovljeni občini Blagovici.

* **Člani Jugoslovenskega narodnega društva v Buer —Hasslu** (Nemčija) so prispeli 7. t. m. v Ljubljano, da obiščejo svoje rojstne kraje. Dragi naši rojaki se vrnejo v Nemčijo 27. t. m. ob 7.15 zjutraj iz Ljubljane. Zahvaljujejo se prisrčno vsem, ki so jim za časa bivanja v domovini šli v raznih zadevah na roke.

* **Mariborčan velik podjetnik v Afriki.** Te dni je prispel v Maribor na oddih g. Avgust Lahajner v družbi s svojo hčerko. G. Lahajner se je pred 34 leti izselil iz Maribora v Južno Afriko, kjer je ustanovil razna cvetoča podjetja in zgradil več hotelov.

* **Lep pogreb uglednega moža.** Ob številni udeležbi prebivalstva so pokopali v nedeljo uglednega posestnika in gostilničarja Martina Radaja s Cerine pri Čatežu, ki ga je neznana tolovajska tolpa ustrelila v njegovi hiši. K pogrebu so prihiteli mnogi njegovi prijatelji s Krškega polja in iz Krškega, od koder je prišlo tudi odposlanstvo JNS s predsednikom banovinskega odbora dr. Rajerjem Zastopani so bili tudi Sokoli iz Brežic.. Cla-

---

»Živel govornik!« so ploskali nekateri med mladino, starejši pa so se posmehovali.

»Ako sem govoril neresnico, dokažite!« je pihal možak. »Ali je laž, da živimo v dobi nevoščljivosti in zavisti? Delavec odjeda delavcu kruh, siromak slepi siromaka.«

»To je pa res,« so mu pritrjevali.

»In kje tiči krivda?« je vprašal govornik.

»Ljudi je preveč,« se je glasil odgovor

»Vojna mora biti!« je kričala mladina. »Po vojni bo boljše. Več bo dela, zaslužka in denarja.«

Janezu se je krčilo srce, ko je slišal take pogovore. Žal mu je bilo po domu; šele prvi dan je na tujem, pa ga že srečujejo skrbi in napada trpljenje.

»Ali res ne bom mogel dobiti dela?« se je obrnil na možaka, ko so drugi že šli iz pivnice.

»Dela iščeš?« ga je pogledal izpod čela. »Že spet eden, ki išče dela!«

»Rad bi si kaj prislužil...«

»Odkod pa si prišel? Kakor vidim, nisi vajen mesta...«

»Doma sem z dežele,« je povedal resnico.

»Torej na kmetih nimate dela! Sprl si se z očetom. Ti boš postopal po mestu, doma bodo pa brez hlapca. Danes je dosti takih primerov.«

Ostri so bili očitki, a Janez mu ni zameril. Razložil mu je vse od kraja, kako je prišlo do spora med njim in med očetom. Iz njegovega pripovedovanja je odsevala čista resnica.

Tujec ga je razumel. »Vem, da je hudo, a povsod je treba potrpeti. Doma je le doma, tega mnogi nočejo umeti. Nihče te ne priganja k delu in če si truden, lahko sedeš v senco. Tukaj pa ti je zmeraj kdo za hrbtom.«

»Dela se ne bojim,« mu je segel v besedo. »Tudi doma je treba delati od zore do mraka.«

»Vidim, da si utrjen; prava kmečka korenina. Toda lahko se ti primeri, da ne boš dobil dela. Tedaj se boš moral vrniti.«

»Tisto pa že ne!« je pogumno zanikal.

»Fant, bodi pameten! Slišal si, da med delavstvom ni pravega zadovoljstva.«

»Ne grem domov!« je ponovil s prejšnjim pogumom. »Prijel bom za vsako delo ter bom hvaležen, ako bom zaslužil toliko, da se bom enkrat na dan nasitil.«

Mož se ni mogel zdržati smeha. »Ako si tak, pa kar ostani! Pridnega in zadovoljnega človeka imajo povsod radi. Ali imaš v mestu kakega znanca, ki bi te kje priporočil?«

»Tukaj ne poznam nikogar,« je odmajal z glavo.

»Tedaj bo hudo. Zlo sedanjega časa je tudi v tem, da veljajo dostikrat priporočila več kakor pa sposobnosti prosilca.«

»To ni prav!« je jeknilo iz mladeniča.

»Seveda ni prav, pa si ne moremo pomagati...«

»Tistemu, ki bi me kje priporočil, bi bil iz srca hvaležen,« je izrekel mladenič tiho prošnjo.

»Hm!« Možak se je zamislil. Mladenič mu je ugajal; čista nepokvarjenost je govorila iz njegove preproste duše.

»Praviš, da nimaš knjižice,« mu je dejal po kratkem molku.

»Na to res nisem mislil!« ga je spet zaskrbelo.

»Nič za to,« ga je pomiril. »Saj jo lahko drobiš po pošti.«

»Nimam rad, da bi doma vedeli zame..«

»A tako! Tedaj bom poskusil, kaj se bo dalo doseči. Z ravnateljem tukajšnje tovarne se dobro razumeva. Upam, da bo že našel zate kak prostorček. Reciva, da sva si v sorodu.«

Janez se mu je ginjen zahvalil. Tujec mu je dal potrebna navodila: »Jutri me počakaj tukaj na tem mestu. Prišel bom okrog osme ure. Ako nama bo uspelo, tedaj boš lahko takoj nastopil službo. Vse je seveda še na tem, pri kakšni volji bova našla ravnatelja, ki je — kakor se boš prepričal — zelo blaga duša.«

Mladenič je prenočil v gostilni kar pri peči. Ko se mu je zadremalo, se je naslonil na mizo. Ponoči pa se je poravnal po klopi in dal kovčeg pod glavo.

Na posredovanje zgovornega tujca se ni preveč zanesel. Morda ga namerava prevarati za nagrado, ali pa ima še druge temne namene. Izkušen možak mu je rekel doma pred odhodom: »Fant, previden bodi! Ne zaupaj nikomur, zakaj slabih ljudi ni malo na svetu!« In tega nasveta se je hotel držati.

Previdnost pa tukaj ni bila potrebna. Tujec je bil poštenjak. Prišel je ob napovedani uri. Naročil je zajtrk sebi, pa tudi mladeniču, čeprav se je ta branil. V sobi ni bilo gostov. Delavci so se ustavljali v veži, kjer je popil vsak svojo merico žganja, preden je šel na delo.

Dalje

ni pevskega zbora »Vrbenice« iz Krške vasi so mu pa peli žalostinke. Priljubljenemu in spoštovanemu pokojniku bodi lahka domača zemljica! Za tolpo morilcev še ni sledu. Pozivamo oblastva, da z vso odločnostjo raziščejo zagonetni zločin.

* **Sloga med rudarskimi društvi.** Nedavno so se sestali zastopniki strokovnih rudarskih društev k posvetovanju v Delavskem domu v Trbovljah z namenom, da določijo enotno vodstvo za mezdno gibanje, v katerem so rudarji pri Trboveljski premogokopni družbi. Vsi zastopniki so si bili edini, da je potrebna močna sloga vseh društev in tako vsega delavstva. Izvoljen je bil prej glavni delovni odbor zastopnikov vseh strokovnih zvez v Ljubljani, zdaj pa so se krajevno osnovali delovni odbori iz zastopnikov krajevnih skupin in podružnic. Rudarsko delavstvo si je takega enotnega dela že dolgo želelo.

* **V vsej državi najzanimivejše razstave** bodo letos gotovo na jesenskem ljubljanskem velesejmu od 1. do 13. septembra, kamor bo zlasti velika, vso državo upoštevajoča razstava »Za naš les« privabila obiskovalce iz vse Jugoslavije. Pokazala nam bo naše lesno bogastvo v primeri z drugimi državami in tudi porabo lesa. Najvažnejši del razstave bo pa gotovo oddelek, kjer bo nazorno z načrti in modeli prikazana uporaba lesa v stavbarstvu in za najrazličnejše druge namene. Njej bo priključen skoro 10.000 m² obsegajoč živalski park z vsem živalstvom naših gozdov, obenem pa tudi mikavna razstava »Naš sodoben vrt« z več posebnimi razstavami cvetja, raznimi modernimi vrtovi in sploh vsem, kar zanima našega prijatelja vrtov. Seveda na tej razstavi ne bo manjkalo tudi najlepšega sadja in najboljše zelenjave. Razstava malih živali bo spet nudila priliko, da si rejci izbero za pleme kunce, perutnino in gokobe, a za razvedrilo bo skrbel veseličnі prostor z velemestnim varietejem. Za Ljubljanski velesejem veljajo polovični popusti na železnicah, ladjah in letalih. Uspeh je velesejmu zagotovljen z vsemi temi razstavami, zlasti bo pa spet privlačna sijajna razstava pohištva.

* **Nad 20 milijonov dinarjev škode od požarov v Sloveniji.** Gasilska zajednica v Ljubljani zbira za vsak mesec podatke o požarih, o škodi od požarov, o delovanju gasilcev pri požarih in o škodi, ki so jo gasilci na posameznih pogorišč preprečili s svojim požrtvovalnim delom. Pisarna Gasilske zajednice je zdaj sestavila podatke za prve štiri mesece. Zanimivo je dejstvo, da ni bilo v štirih mesecih po nekaterih krajih Slovenije nobenega požara, nasprotno pa so kraji, kjer se požari množe in so skoro na dnevnem redu. Zlasti na Dravskem polju in v Prekmurju so požari številni. V štirih mesecih je bilo letos v Sloveniji že 309 požarov, ki so povzročili za 6,741.000 Din škode. Upoštevajoč okolnost, da se požari zlasti množe v poletnih mesecih, lahko računamo, da znaša požarna škoda za prvih šest mesecev letos že nad 20 milijonov dinarjev. Od 309 požarov v štirih mesecih je bilo 154 majhnih s povprečno škodo do 50.000 Din, 24 večjih s povprečno škodo do 100.000 Din in naposled 9 velikih požarov s povprečno škodo nad 100.000 Din.

* **Zaključek celoletne šole na banovinski kmetijski šoli** na Grmu pri Novem mestu bo 29. t. m. ob 9. dopoldne. Starši in interesenti vljudno vabljeni.

* **Plemenska odbira marijadvorske govedi v Vuzenici.** V četrtek 3. septembra ob 9. bo prva plemenska odbira čistokrvnih živali marijadvorske pasme (bele slovenske pasme) v Vuzenici in obenem v dravograjskem srezu. Velikega pomena za vsakega živinorejca je prava čistokrvna živina. Tega se zavedajo tudi oblastva in želijo na tem potu pomagati živinorejcu, da bo uspešno napredoval. Priporočamo vsem resnim rejcem neposredne bližine Vuzenice, da si jo ogledajo. Le z odbiro čistokrvnih živali za nadaljno gojitev in z vztrajnim delom za izboljšanjem bomo dvignili našo živinorejo in naše kmetijsko gospodarstvo.

* **Zlati zakonski jubilej.** Pri Sv. Petru pri Mariboru sta te dni slavila zakonca Janez in Marija Gornikova zlat jubilej svojega zakonskega življenja. Oba sta dočakala to lepo slavje v 76. letu svoje starosti čila in delavna, dasi imata za seboj nad 50 let trpkega viničarskega življenja. Še vrsto let!

* **Dehteča tekma.** Marsikdo se bo začudil temu naslovu, vendar bomo na vrtni razstavi jesenskega velesejma res imeli tako tekmovanje med našimi najspretnejšimi prijateljicami in prijatelji dehtečega cvetja. Tekmovali bodo med seboj, kdo ima žlahtnejše vrtnice, kdo ima najbujneje cvetoče begonije, najveličastnejše dalije in najpestreje pisano cvetje vseh vrst. Gre namreč za lepa odlikovanja, ki jih bodo ocenjevalne komisije naših najboljših strokovnjakov v vrtnarstvu razdelili med tekmovalke in tekmovalce. Zglasite se torej takoj pismeno ali ustno na velesejmu, kdor ima mnogo vrtnic, krasne begonije dalije in drugo lepo cvetje, da tudi vi želite svojo najlepšo ljubljenko razstaviti na razstavi »Sodoben vrt«.

* **Beg mlade Slovenke iz harema.** Sodišče v Tetovu se bavi zdaj z žalostno zgodbo 20-letne Slovenke Amalije Čemoglavove, ki je več let služila v Beogradu, pred dobrim letom pa je zaupala svojo usodo nekemu Arnavtu iz tetovske okolice. Mož jo je snubil in pripovedoval ji je, da ima doma lepo posestvo. Amalija je šla z njim in znašla se je pod strogo stražo v haremu. Oblekli so jo po turško in dolgo časa se ni smela ganiti iz sobe. Mož jo je prisilil, da je sprejela mohamedansko vero in v Tetovu sta se po mohamedanskem obredu poročila, ko je mož prej obljubil, da bo kot njegova prava žena uživala vso svobodo in pravico kot gospodinja na njegovem domu. Po poroki pa so za Amalijo napočili še hujši časi in prepričati se je morala, da je mož lagal, ko je pripovedoval o svoji lepi domačiji. V hiši so ji neke druge ženske, o katerih sploh ne ve, kaj so, nalagale najnapornejše delo. Pred kakimi 10 dnevi je Amalija iz harema zbežala in več dni se je potikala po gozdovih in njivah okolice. Edina njena hrana je bila turščica. Vsa obupana se je prizadevala priti do kakega večjega kraja in naključje je hotelo, da je srečala nekega mohamedanca. Ko mu je razložila svojo žalostno igro, jo je mož povedel na svoj dom, jo tam okrepčal, njegova žena je ubožico oblekla in potem so jo odvedli pred sodišče, da bi ločili zakon, ki je bil nepravilno sklenjen. Ko sta Amalija in njen rešitelj čakala v predsobi sodišča, je pridivjal njen mož z nožem v roki. Spremljevalec Amalije mu je nož izbil iz rok in poklical na pomoč uslužbence.

* **Cerkniško jezero je suho.** Po nekaj lepih dnevih se je Cerkniškšo jezero te dni posušilo in so ljudje lovili ribe kar vse vprek. Da pa že nekaj let ni ribji lov tak, kakor bi lahko bil, so krivi ljudje sami, ker polove vse, kar jim pride pod roko ali pa v mrežo.

TONE BRDAR: 3

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

Zdaj pa mora zvedeti vse še Elvira, ogoljufana nevesta! Še tisti dan ji je na sprehodu po parku poročal, kako dobro sta se imela Stanko in Cvetka v gostilni pri »Treh lipah«. Vsa bleda ga je Elvira poslušala.

»To ni res! Tako daleč se ni izpozabil!« je zajecljala.

»Njega samega vprašajte, če meni ne verjamete!« je zaničljivo odgovoril Hugo. »Smrtno je zaljubljen v lepo Cvetko in prisegal ji je, da jo bo vzel!«

Baronica je odšla s težkim srcem. Zdelo se ji je, kakor bi ji bil kdo zasadil bodalo v srce. Še isti večer je šla v sobo svoje matere.

Baronica Studeniška je sedela v naslonjaču in je z mračnim obrazom poslušala vse, kar ji je tožila hči v svoji razburjenosti.

»O mati, ko bi ti vedela, koliko trpim! Tega ne morem več prenašati, o tem ne morem več molčati! Ti si mi svetovala, naj se delam, da ničesar ne vem —«

»Le veruj mi, otrok, to je tudi najboljše!« jo je prekinila baronica. »Kaj bi pomagalo, če bi se začela prepirati s svojim ženinom? Ali ti more postati nevarna ta preprosta tovarniška delavka? Stanko se pač zabava. Pusti mu to veselje!«

»Ni tako, mama. Nevarnost je, da se ne razdere najina zaroka. Ta delavka mi je uropala njegovo srce, njegovo ljubezen. Zaradi nje me hoče zapustiti«.

»Neumnost otrok! Na to niti ne misli!«

»Jaz pa vem, da je tako. Vsak dan se shaja s tem dekletom. Snoči je slišal Hugo, kako ji je Stanko prisegal, da ljubi samo njo«.

»Gotovo ji vse to pripoveduje samo zato, da bi dosegel svoj namen!« je nejeverno pripomnila baronica.

»Ne, ne, ni tako!« je vzkliknila Elvira v mrzlični razburjenosti. »Oh, mama, mene bo konec od skrbi! Pomagaj mi! Brez Stanka ne morem živeti, ker ga neizmerno ljubim! Njegova žena hočem postati! Ali naj mi ta potuhnjena kača ukrade zaročenca? Ona naj mi vzame vse: bogastvo, srečo, moč in razkošje? Ti pa mirno gledaš vse to, mati! Ali naj greva beračit?«

Baronica je preplašena skočila kvišku, ko je videla, kako se je hči razburila.

»Za božjo voljo, Elvira! Prestrašila si me! Menda vendar ni Stanko obljubil temu dekletu zakona?«

»Da, to je storil! Hugo ga je slišal!«

Baronica je ob tej novici prebledela kakor smrt.

»Če je tako, morava pa takoj kaj storiti!« je vzkliknila. »Pomiri se, otrok moj, ne boš izgubila svojega ženina! On mora to dekle pustiti. Ozdraviti ga morava te zaslepljenosti!«

»Ampak kako, mama? S čim? Oh, kako jo sovražim to nesramnico!« je vzdihovala Elvira. »Ko bi vedela, kako naj jo ugonobim, bi porabila vsako sredstvo!«

Tedaj ji je mati nekaj pošepetala. Elvira je izprva odskočila, potem pa je podala materi roko. Obraz ji je zmagoslavno zardel.

»Boljšega sredstva ni!« je šepetala mati, »toda počakati moramo, da Stanko odide. Njegov dopust gre h koncu. Jutri bo moral odpotovati v glavno mesto. Da, njegovo ljubico bomo naredili tako, da jo bo še klel! Govorila bom tudi z njegovim očetom. Kakor rečeno, Stanko ne sme o tem nič vedeti! Dokler je še tu, ne smeva ničesar ukreniti!«

Kaj hočeta narediti mati in hči z ubogo Cvetko?...

IV.

UBITO SRCE

Drugo jutro je grof Stanko odpotoval. S svojim očetom še ni govoril zaradi Cvetke, ker je hotel odložiti odločilni korak na pozneje. Seveda je čutil, da bi bila prav za prav njegova dolžnost, da bi tudi nevesti vse odkrito povedal. In to bi bil tudi storil, če bi bil vedel, da njegovo razmerje do Cvetke ni več tajno. Tako pa je mislil, da je zanj in za Cvetko bolje, če še molči.

Bog ve, kako bi se godilo Cvetki, če bi se razdrla zaroka z Elviro in ko bi javno povedal, kaj namerava s Cvetko? Ne, slabotne ljubice ne sme izpostaviti nevarnostim, zdaj, ko mora odpotovati.

Grof Stanko seveda ni vedel, koliko je že morala prestati Cvetka zaradi njega. Nevoščljivim tovarišicam v tovarni njena ljubezen ni ostala skrita.

Ljudje so videli Cvetko v grofovi družbi in so si to takoj na zloben način razlagali. Še huje so zdaj nadlegovali dekle z zlobnim namigavanjem in delo v tovarni ji je bilo zaradi tega čedalje bolj mučno.

* **Potres v zagrebški okolici.** Te dni zjutraj so imeli v zagrebški okolici lahen potres. Čutilo ga je tudi mnogo ljudi. Ljudje so bili zaradi tega zelo v skrbeh. Tudi iz Siska in Hrvatskega Zagorja poročajo o manjših potresnih sunkih.

* **Sestri je rešila življenje.** 7letna Julka Vinkova v Težni pri Podlehniku se je igrala pred hišo z 12letno sestrico. Blizu hiše je vodnjak, ki je nizko ograjen. Nenadno je Julki spodrsnilo in je padla v vodnjak. Hrabra sestrica pa se je takoj spravila za nio, jo potegnila k sebi in jo rešila iz vode. Vendar pa si je Julka pri padcu zlomila desnico in so jo morali prepeljati v bolnišnico.

* **Avtomobilska nesreča.** Ko se je peljal 28letni mesar Alojz Cimperman s Polzele z avtotaksijem iz Celja v Št. Jurij ob južni železnici je zdrknil avto na klancu in ovinku med Štorami in Št. Jurjem čez cestni rob in se prevrnil. Pri padcu si je Cimperman zlomil več reber in prste na desnici. Šofer je dobil samo lažje poškodbe, avtomobil pa je močno poškodovan. Cimpermana so prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **Smrt v lovišču.** Nedavno so našli v gozdu, ki je last graščine Volčjeg a potoka, mrtvo go. Heleno, soprogo veletrgovca g. Leona Souvana iz Ljubljane. Pokojnica ki je štela 52 let je bila v Ljubljani kakor v Kamniku in okolici splošno priljubljena. Uživala je velik ugled kot izredno izobražena dama. V zadnjih letih je trpela zaradi živčne bolezni in je še nedavno iskala leka v tujini. Žal so bili uspehi zdravljenja pri precej dolgo trajajoči bolezni neznatni. Zato je storila obupen korak in se ustrelila. Dobro pokojnico so pokopali na pokopališču v Homcu pri Kamniku. Pogreba se je udeležilo mnogo ljudi. Blag ji spomin!

* **Drava vrača svoje žrtve.** Nedavno je Drava naplavila pri Ptuju trupelo okrog 15 let starega dečka. Utopljenec je imel na sebi le plave kopalne hlače. Truplo so spravili v mrtvašnico v Rogoznici pri Ptuju.

* **Na Dravskem polju gori...** Nedavno noč je spet zažarelo nebo nad vasjo Strgojnci, občina Cirkovce. Pri posestniku Valentinu Lahu je začelo goreti gospodarsko poslopje in se je zahvaliti le odločnemu nastopu vaščanov, da se ogenj ni razširil na sosednja poslopja. Žrtev požara so tudi poljski pridelki. Škoda je krita z zavarovalnino. Vzrok požara ni dognan.

* **Strahovita nesreča na progi.** Te dni se je pripetila blizu Sela nedaleč od postaje Straže—Toplic železniška nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Žrtev nesreče je postal Šiška Jože, 40letni kmet iz Sela. Šiška se je na vozu, pred katerim sta bila vprežena en konj in vol, peljal na polje. Njegova hiša je oddaljena od prelaza, kjer se je pripetila nesreča, le dobrih 150 metrov. Ko je Šiška privozil do železniške proge, ki je ob prelazu zelo nepregledna, se je v istem hipu pripeljal osebni vlak iz Novega mesta. Nesreča je hotela, da je bil Šiška s svojim vozom in vprego prav na železniški progi, ko je prihrumel vlak. Lokomotiva se je zadela v prvi del voza med vprego in voz in vse skupaj vlekla pred seboj. Kakih 15 metrov od prelaza naprej je obležal ob progi Šiška mrtev. Poleg njega so ležali tudi deli voza. Nadalinih 35 m proč je ležal ubit vol. Ni bil sicer razmesarjen, vendar pa mrtev in je verjetno, da ga je udarila lokomotiva v glavo. Še kakih 30 m naprej je ob progi obležal ves razmesarjen konj. Strojevodja je vlak ustavil, vendar na šele kakih 100 m od mesta nesreče. Ljudje zatrjujejo, da so slišali, kako je strojevodja dajal pred prelazom predpisane znake, ki jih je pa voznik Šiška najbrž preslišal, kar je postalo zanj usodno. Šiška je bil splošno znan in priljubljen.

* **Ogenj v Doberteši vasi.** V petek zvečer je v Doberteši vasi pri posestniku Vohu, po domače Urbanu, začel goreti kozolec. Posestnik Voh ima precejšnjo škodo, ker je imel v kozolcu tudi precej pridelkov. Kmalu se je vnelo bližnje skladišče lesa, last lesnega trgovca g. Srebotnjaka, vendar so še pravočasno preprečili hujšo nesrečo in obvarovali skladišče uničenja. Na kraj požara so prišli domači in drugi gasilci, ki so ogenj omejili.

* **Smrtna nesreča na višnjegorskem klancu.** Na znanem klancu nad Višnjo goro se je v petek zgodila huda nesreča. Po cesti je šel malo pred poldnevom 19-letni policaj dninar Jože Zupančič doma iz Sp. Brezovega pri Višnji gori. Tedaj je po cesti pridrvel osebni avto in Zupančiča podrl. Šofer se ni zmenil za ponesrečenca, temveč je naglo oddrvel dalje. Zupančič je obležal na cesti s hudimi poškodbami. Prvo pomoč so mu nudili ljudje, ki so ga naložili na prvi tovorni avto, ki je privozil mimo; ta ga je prepeljal v ljubljansko bolnišnico. Zdravniki, ki so ponesrečenemu nudili takojšnjo pomoč, so ugotovili, da ima Zupančič zlomljeni obe nogi in hude notranje poškodbe. Kljub takojšnji zdravniški pomoči pa je Zupančič za poškodbami umrl. Do sedaj še ni ugotovljeno, kdo je bil neznani avtomobilist.

* **Smrt zaradi kapi.** Ko je šel 76letni, v Aškerčevi ulici v Celju stanujoči monter plinarne Josip Liebisch zjutraj na delo, ga je v drevoredu na Glaziji nenadno zadela kap. Liebisch je na mestu izdihnil. Pokojnik je bil češkoslovaški državljan. V mestni plinarni je služboval že 35 let. Blag mu spomin!

* **Požar v Slovenskih goricah.** V soboto ponoči so zažarele v ognju Slovenske gorice nad Zg. Ročico. Pri posestniku Antonu Kosu je nastal požar in uničil gospodarsko poslopje s stanovanjsko hišo. Vsa hvala gasilcem Sv. Ane, ki so prihiteli takoj na mesto požara in obvarovali sosedna poslopja. Domači so komaj rešil pohištvo in živino. Požar je bil gotovo podtaknjen.

* **Toča v Slovenskih goricah.** Nedavno je obiskala toča Mali vrh, Ledinek, Žitence, Zg. Gošteraj in Jurjevski dol. Predzadnji ponedeljek pa je oklestila drugi del Slovenskih goric: Sv. Trojico, Osek, Senorsko in precejšnji del Pesniške doline. Padala je debela kakor orehi. Hudo so trpeli vinogradi, kjer je skoro vse oklestila. Prizadeti so tudi sadovnjaki. Prav tako kažejo polja žalostno sliko, ker je toča zbila v tla skoraj zrelo proso in mlado ajdo, turščici pa je popolnoma oklestila listje, zaradi česar ne bo mogla dozoreti. Prebivalstvo bo letos v hudi bedi.

* **Krava je povzročila usodno nesrečo.** V Košakih se je zgodila huda avtomobilska nesreča. Posestnik Peter Postružnik iz Košakov je gnal po cesti kravo in mu je privozil nasproti tovorni avto. Ko je krava zagledala avto, se je splašila in potisnila Postružnika pod kolesa avtomobila. Kolesa so šla Postružniku čez stopalo leve noge in mu ga zdrobila. V bolnišnici so mu nogo v gležnju odrezali.

* **Motociklistična nesreča.** V petek popoldne se je zgodila na Bregu pri Celju huda motociklistična nesreča. Ob omenjenem času se je vozil iz Laškega proti Celju z motornim kolesom mesar Žener Karel iz Laškega. Za njim je sedel na kolesu brezposelni elektro-

---

S strahom je prihajala vsako jutro v dvorano, kjer so jo vse tovarišice sovražno in nevoščljivo gledale. Rada bi bila pustila tovarno, ko bi bila le mogla najti drugje dela. Sicer bi bil grof Stanko prav rad skrbel zanjo in njeno mater, toda tega ni hotela in ni mogla sprejeti.

Tudi danes je morala Cvetka pogumno prenašati zbadanje tovarišic. Mirno in marljivo je delala pri svoji mizi. A čim bolj je molčala, tem zlobnejše so postajale delavke.

»Ti, Neža,« je zaklicala ena izmed deklet svoji tovarišici čez mizo, »ali greš prihodnjo nedeljo v gostilno pri »Treh lipah«? Tam so baje zelo dobri plesalci!«

Nagovorjeno dekle je takoj vedelo, kaj to pomeni in je potuhnjeno odgovorilo:

»Ti bi menda rada ujela tam kakšnega princa! Ampak to ne gre tako hitro! Za to je treba znati oči drugače obračati kakor ti!«

Glasen smeh se je zaslišal po dvorani.

»Ko bi meni kdo daroval belo obleko,« je zavzdihnila neka druga, »da bi še jaz dobila tako lepega fanta.«

Cvetka bi bila od sramu najrajši zakričala, toda premagala se je in je molče opravljala svoje delo.

»Hej, ti, Malinškova,« je zaklicala predrzna delavka, »ti se pa menda emeriš za svojim ljubčkom? Haha! Ta pač več ne misli nate! Tako imeniten gospod jih ima drugod deset!«

»Jaz se ne bi mogla obesiti za vrat takemu, ki ima že nevesto!« je zaničljivo pripomnila neka druga. »In poleg tega še tako visok gospod. Kaj si neki misli? Ali si morda domišljuje, da bo pustil nevesto in vzel njo?«

Zaničljiv smeh je odmeval po dvorani. Cvetka pa se je tresla od sramu in jeze in s težavo se je premagovala, da ni na glas zajokala.

»Saj to je!« je dejala tretja. »Misli si pač, da je že grofova nevesta!«

»Grofova nevesta!« — Ta psovka je bila vsem zelo všeč in je šla od ust do ust.

Med tem pa je stopil v delavnico nadzornik in šum se je takoj polegel.

»Cvetka Malinškova!« je zaklical nadzornik od vrat. In ko ga je vprašujoče pogledala, ji je pomignil: »Pojdite v pisarno!«

Cvetka je pustila delo in šla za njim. V pisarni jo je ravnateli nekam čudno pogledal in ji na kratko dejal:

»Na povelje gospoda grofa ste danes prosti! Ob dvanajstih se morate javiti v gradu. Pojdite zdaj domov in se primerno oblecite!«

Cvetka je šla domov vsa preplašena, vsa v dvomih in skrbeh. Po kaj naj gre v grad? Sklenila je, da ne pojde tja. Toda grof ji je rezal kruh in če ga ne bo ubogala, bo odpuščena iz službe.

Morda je Stanko že govoril s svojim očetom? Morda zaradi njene bolne matere? Da, to bo gotovo! Cvetki se je odvalil kamen od srca. Tega mnenja je bila tudi njena mati, ko ji je Cvetka povedala, da mora v grad.

Dobra žena se je že zibala v prijetnih nadah. Gospod grof bo povprašal Cvetko po njenih razmerah in bo gotovo kaj storil zanjo. Saj je tako bogat in vsako leto da velike vsote za dobrodelne namene.

Cvetka je oblekla belo obleko in se odpravila na pot. Materi še ni bila razodela svoje skrite ljubezni, ker se je bala, da je ne bi oštevala.

Ko se je Cvetka približala gradu, jo je obšel strah.

Ponosna, velika zgradba s svetlimi okni in visokimi stolpiči je kazala, kako bogat je njen lastnik. Cvetka se je zdela sama sebi vpričo gradu še dosti revnejša in manjša, in grof Stanko se ji je zdel še višji, še imenitnejši. Grenko je občutila svoje siromaštvo in odvisnost.

Vsa tresla se je, ko je prišla skozi železna vrata in se po belo posuti cesti približala vhodu. Ko je stopila v veliko, bleščečo se vežo, jo je zapustil pogum in neodločna je obstala pred širokimi stopnicami, ki so držale navzgor.

Čez nekaj časa jo je opazil sluga, oblečen v razkošno uniformo, in jo je neprijazno vprašal:

»Koga iščete?«

»Naročeno mi je, naj pridem k gospodu grofu!« je odgovorila Cvetka in povedala svoje ime.

Sluga se je čudno nasmehnil in dejal:

»Aha, že vem! Kar za menoj pojdite!«

Odvedel jo je po stranskih stopnicah v grad. Velel ji je stopiti v sobo, ki je bila razkošno opremljena, in tam počakati, sam pa je izginil.

Zmedena in preplašena je Cvetka obstala pri vratih. Toliko krasote ni še nikoli videla. Dragocenosti so se bleščale okoli nje, da je komaj gledala. Njen strah je postajal čedalje večji in skoraj dihati se ni upala.

monter Kastelic Alojz iz Laškega. Na Bregu je pri gostilni Korošec zadelo motorno kolo v 53 letnega upokojenega narednika vodnika Ivana Morna z Brega in ga podrlo na tla. Mornu je pri padcu počila lobanja, ima pa tudi poškodbo na desni nogi. Kastelic je dobil lahke poškodbe. Morna in Kastelica so prepeljali z rešilnim avtomobilom v celjsko bolnišnico.

* **Nočni požar v Kosezah.** V Kosezah nad Zgornjo Šiško je v petek zgodaj zjutraj nastal velik požar. Goreti je začelo v mizarski delavnici mojstra Antona Hafnerja. Ogenj so ljudje opazili, ko se je že razvil velik plamen. Na pomoč so prišli gasilci iz Zgornje Šiške, ki so plamene zadušili, tako da mestni poklicni gasilci niso imeli mnogo dela. Tudi gasilci iz Dravelj in prostovolini gasilci iz Ljubljane so prišli. Škoda je le delno krita z zavarovalnino.

* **Samomor upokojenca.** Nedavno si je končal v bližini Drenovega griča življenje v starosti 66 let Gašper Kumelj. Kot telefonist mestnega gasilskega urada, odnosno kot straža, je vršil svojo službo nad 30 let. Pred leti je bil upokojen. Usodnega dne je napravil izlet proti Drenovemu griču in v trenutni zmedenosti šel prostovoljno v smrt.

* **Skok v smrt.** Kakor vsak dan se je tudi v soboto zvečer peljala skupina 50 do 60 delavcev in delavk, ki so zaposljeni v meljskih tkaninskih tvornicah, z meljskim brodom domov na Pobrežje. Ko se je brod s svojim prednjim delom že dotaknil mostička in so delavci in delavke že poskakali z broda na mostiček,f je tudi 27-letna delavka Olga Švarčeva, zaposljena v Hutterjevi tvornici, skočila z broda. Pri tem pa ji je najbrže spodrsnilo, da je padla v Dravo. Delavci so takoj odvezali reševalni čoln pri brodu ter se peljali za Švarčevo, ki se pa ni več pojavila na površini.

* **Samomor na cesti.** V soboto v pozni noči se je 38 letni Jožef Gosak, hlapec pri trgovcu Prejacu v Mariboru, na glavni cesti na Gornjem Bregu pri Ptuju ustrelil z revolverjem v levo prsno stran in je v nekaj minutah izdihnil. Gosak se je pripeljal s kolesom iz Maribora na obisk k sorodnikom na Breg pri Ptuju. Okrog 11. je zasedel kolo in se odpeljal proti Mariboru. Komaj pa je prišel kakih 500 m od hiše sorodnikov, so zaslišali strel na cesti. Ko so prišli na kraj oddanega strela, so našli Gosaka v mlaki krvi. Vzrok samomora ni znan, govori pa se, da je izvršil ta usodni korak zaradi prepira, ki ga je imel malo poprej na Bregu.

* **Silna nevihta nad Mariborom.** V soboto okoli pol 4. se je razbesnela nad Mariborom strahovita nevihta s silnim nalivom, ki je trajala celi dve uri. Vse mariborske ulice so bile preplavljene ter je voda drla po njih kakor v potokih. Zalilo je tri tem mnogo kleti. Veliko škodo je napravila nevihta tudi na sadnem drevju.

* **Sava naplavila trupo.** Te dni so kopalci v Dolu pri Ljubljani opazili, da je nosila Sava truplo utopljenca. Hitro so ga spravili na suho. Utopljenec je srednje visoke postave, na prsih ima tetovirani črki V. I., na vsaki roki pa po eno žensko. Na sebi je imel zelenkaste hlače in telovnik, v žepu pa nož-krivec. Pri njem so našli tudi piščalko z rdečim trakom, iz česar bi se dalo sklepati, da je morda kak voznik, ki je po Ljubljani vozil premog. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Dolu.

* **V zadnjem trenutku rešeni.** V Pokošah je nastal požar v pozni noči ur v hiši posestnice Frančiške Brumčeve. Lastnica se je prebudila, ko je bilo že vse v plamenih in se je v poslednjem trenutku rešila s svojimi tremi otroki. Zgorelo je vse z gospodarskim poslopjem in svinjaki vred. V Variši vasi je zgorela prazna hiša posestnika Ivana Černoge.

* **Samomor v zmedenosti.** 32 let stara Frančiška Peršova, hčerka posestnika in strojnika na Bregu pri Ptuju, je v četrtek v jutrnjih urah izginila od doma. V njeni sobi so našli mlako krvi, iz česar bi se dalo sklepati, da si je prerezala žile, potem pa šla neznano kam. Ker je bila Peršova živčno bolna in v zadnjem času zmedena, so domnevali, da je v tem razpoloženju napravila usoden korak in šla v valove Drave. Ta domneva se je potrdila, zakaj truplo nesrečne Frančiške je Drava naplavila v Zabovcih niže Ptuja. Nesrečnica je bila marljivo dekle.

* **Šest dni mrtev v gozdu.** Pred dnevi je odšel od doma pomožni delavec Ivan Filej, stanujoč v Stritarjevi ulici v Mariboru. Dejal je, da pojde k zdravniku. Od tedaj ga ni bilo več domov. V petek zvečer pa je neki pastir v Betnavskem gozdu blizu Streliške ulice postal pozoren zaradi hudega smradu ter je nato našel v gozdu razpadajoče truplo obešenca, v katerem so spoznali pogrešanega Fileja.

* **Razpečevalci ponarejenega denarja.** V Žabčah pri Vačah so krožili zadnje dni ponarejeni dvajsetdinarski kovanci. Orožniki so aretirali tri osumljence in jih prignali v zapore litijskega sodišča.

* **Sirov očim.** Kamniški orožniški postaji je prijavilo neko dekle iz Košič pri Kamniku, da jo je njen očim s kuhalnico za perilo pretepel in jo močno poškodoval. Dekle je bilo že v postelji nekega večera, ko je prišel očim domov, pristopil k njeni postelji in zahteval, da mora vstati in se postaviti pred njega. Dekle je po daljšem oklevanju to tudi storilo. Medtem pa je zaukazal njeni materi, naj mu prinese kuhalnico za perilo, kar je žena tudi storila. Zagrabil je za kuhalnico in začel neusmiljeno udrihati po dekletu. Pri zaslišanju je orožnikom izjavil, da je dekle kaznoval zato, ker je bila tistega dne zvečer v gostilni. Zaradi te sirovosti se bo moral očim zagovarjati pred sodiščem.

* **Grd zločin v Št. Vidu pri Stični.** Šentviški orožniki iščejo zločinca, ki je v nedavni noči odkopal grob bivšega posestnika Janeza Pajka. Pajk je umrl letos v začetku marca in so ga položili v grob, kjer je že počivala njegova žena. Ker njene krste niso hoteli razdejati, so Pajka pokopali le dober meter globoko. Med ljudstvom se je govorilo, da je Pajk odnesel s seboj okrog 25 tisočakov, ki jih je imel spravljene v votli palici. Zločinec je grob z lahkoto odkopal in izrezal na krsti tako veliko luknjo, da je lahko iz nje spravil palico. Ali je res našel v nji kaj denarja, bo dognala preiskava, če bo seveda mogoče zločinca zslediti.

* **Ni pravemu zažgal.** Sredi popoldneva predzadnji četrtek je nastal v listnjaku posestnika Vrablija Jožefa na Placarju ogenj. Takoj na pomoč prihiteli sosedje so požar pravočasno udušili. Pri gašenju sta pomagala tudi soseda posestnik Toplak Janez in njegova žena Alojzija. Mem tem pa je iz še nedognanega vzroka začelo goreti gospodarsko poslopje omenjenih sosedov in je ogenj prešel še na hišo. Poslopji sta bili kriti s slamo in sta zgoreli do tal. Med vaščani je veliko razburjenje, ker kažejo okoliščine na to, da je bil ogenj podtaknjen. Nasta-

---

Tako je preteklo nekaj minut. Potem pa se je odgrnilo zagrinjalo pri stranskih vratih in velika gospa je prišumela v sobo. Bila je baronica Stadeniška in takoj za njo je prišla že njena hči Elvira.

Cvetka se je prestrašena odmaknila in njena roka je segla po kljuki.

»Ostanite!« je ukazala baronica, ki je zaničljivo in prevzetno opazovala mlado dekle.

Elvira je sedla na svilen naslanjač in se ji sovražno posmehovala. Njene oči so bliskale, kakor bi ji grozile.

»To je torej tista nesramnica«, je začela baronica. »Povejte mi vendar, kako si upate pogledati ženina moje hčere! Saj ste vedel, da je gospod grof zaročen. Ali se ne sramujete?«

Cvetka se je stresla, kakor bi jo bil kdo udaril z bičem. To zasramovanje jo je užalilo, da je zardela in začela je jokati.

»Gospa baronica!« je zaječljala, toda ta ji je segla v besedo:

»Molčite! Stopite sem k mizi in napišite, kar vam bom narekovala!«

»Kako? Kaj zahtevate od mene?«

»Pisati morate gospodu grofu Stanku, da ga ne marate več. Pojasniti mu morate, da vam ni nič več za njegovo ljubezen, da mu vračate besedo in da ga nočete več videti. To je vaša dolžnost!«

Cvetka je pritisnila obe roki na srce. Tresla se je kakor v mrzlici.

»To hočete! O, moj Bog! Tega ne morem storiti!«

»Morate!« je siknila Elvira in skočila pokonci. »Ali si morda domišljujete, da lahko stopite na moje mesto? Ali morda mislite, da vas hoče imeti grof Stanko Strmški za kaj drugega kakor za svojo ljubico, vas, tovarniško delavko?«

»Takoj napišite pismo!« je grozeče velela baronica. »Za odškodnino boste dobili lepo vsoto denarja, da lahko odidete iz tega kraja in ne zalezujete več ženina moje hčere. To bi bila za vas edina rešitev, da se ognete sramoti. Kaj pa morete pričakovati drugega?«

Cvetka bi se bila od sramu najraji pogreznila.

»Nobene pravice nimate, da me tu psujete!« se je naposled opogumila. »Jaz nisem zvabila grofa k sebi!«

»Da, to ste naredili!« je zakričala Elvira in grozeče stopila proti Cvetki. »Predrzna, potuhnjena stvar, vi ste se mu vrgli pod noge in ga hočete zdaj ujeti v svoje mreže! Sram vas bodi! Ali boste zdaj pisali pismo?«

»Ne — nikoli!«

Potem pa ven, vlačuga!« je zakričala baronica. »Gre te bit! Nad teboj se bom maščevala!«

Cvetka je planila iz sobe. Vse se je vrtelo okoli nje, tako je bila razburjena. Noge so se ji opotekle, ko je šla po stopnicah. S solznimi očmi je iskala izhoda, ko je iznenada zaslišala krik za seboj:

»Stoj, stoj!«

Sobarica baronice Elvire je zaklicala te besede in hkratu ukazala sluge, naj Cvetke ne pusti ven. Sluga je stopil pred Cvetko.

»Oho, dekle, vam se pa zelo mudi!« je zaničljivo dejala sobarica, ki je pritekla za njo.

»Takoj morate iti še enkrat k gospej baronici!«

»Tam nimam ničesar več iskati,« je odgovorila Cvetka in pokazala predrzni sobarici hrbet, slugi pa je rekla:

»Pustite me ven!«

»Ivan, zadržite jo!« je vzkliknila sobarica. »Poklicala bom gospo baronico, ki pogreša demantno zapestnico! Ležala je v salonu, kjer je bila ta oseba. Vi ste vzeli zapestnico, dekle!«

»Moj Bog! Jaz?« je prestrašeno vzkliknila Cvetka. »O tem nič ne vem! Kako me morete dolžiti?«

»Da, vi ste jo ukradli. Saj ste bili naprej sami v sobi! Dajte jo nazaj, drugače vam bo slaba predla!«

»Jaz nisem tatica!« se je ogorčeno branila Cvetka.

Hotela je zopet mimo služabnika, toda ta jo je zgrabil za roko in jo trdno držal.

Med tem je prišla Elvira po stopnicah in za njo še njena mati. Kakor divja je planila Elvira k Cvetki in zaklicala:

»Nesramna tatica! Okradli ste me!«

»Prisegam pri Bogu, da vam nisem ničesar vzela!« je zatrjevalo dekle svojo nedolžnost.

»Vi in nihče drugi ni vzel dragocenega darila mojega ženina! Izgubljena ženska! Policij vas izročim, da vas zaprejo!«

»Usmiljeni Bog!« je zastokala Cvetka, vsa zmedena po tej nezaslišani trditvi. »Nedolžna sem!«

»Ivan«, je dejala baronica hladno in mirno. »Dobro držite to osebo, ti, Fani, pa preišči njene žepe! Če je res vzela zapestnico, jo mora imeti pri sebi!«

Služabnik je krepko držal Cvetko za obe roki in sobarica je preiskovala njene žepe. Komaj je segla v žep, že je veselo vzkliknila. Takoj nato je priviekla na dan dragoceno zapestnico.

»Tu je!

le so razne govorice, zlasti se širi ona, da je zažgal nekdo iz maščevanja, a da se je pri zgradbah zmotil. Požig je bil namenjen nekemu zasebnemu uradniku, ki ima v bližini posestvo. Neka govorica pa trdi, da je zažgal berač, ker ni bil zadovoljen s kislo juho, ki so mu jo ponudili. Tudi otroke sumijo, da so se igrali z vžigalicami in zanetili ogenj. Zadevo preiskujejo orožniki. Sumljiva je pri požaru zlasti okolnost, da se je ogenj izredno hitro razširil, gorelo je s takimi plameni kakor bi bilo vse polito z bencinom.

* **Vlom v trgovino.** Predzadnjo sredo rano zjutraj se je peljal z vozom posestnik in trgovec Franc Perko od Sv. Benedikta v Slov. goricah v družbi s hlapcem v Maribor. Doma so ostale samo tri ženske, trgovska pomočnika in dekli, ki so spale v prvi sobi od trgovine. Takoj po odhodu Perka in hlapca so ženske slišale, kako so neznanci vlamljali v trgovino, in se v strahu niso niti upale ganiti. Vlomilci so medtem izvršili svoj posel in z blagom izginili v noč. Ženske so nato o vlomu obvestile sosede in orožnike, ki so že aretirali nekega moškega. Vlomilci so pokradli mnogo blaga, a blagajno so pustili nedotaknjeno.

* **Ponarejeni 50-dinarski kovanci ob meji.** Zaradi suma, da so ponarejali 50-dinarske kovance, so orožniki aretirali pri Sv. Juriju ob Pesnici 23-letnega avstrijskega državljana Josipa Hernaha, 21-letno Alojzijo Maratovo in 26-letnega Ivana Klariča ter jih odpravili v zapore mariborskega okrožnega sodišča. Pred dnevi so se bili namreč pri Sv. Juriju ob Pesnici pojavili ponarejeni 50 dinarski kovanci. Orožniki so uvedli preiskavo ter dognali, da so ponarejene kovance razpečavali omenjeni trije aretiranci.

* **Sleparski posredovalec služb.** Kovaški pomočnik v tvornicah Kranjske industrijske družbe Janez Iskra z Jesenic je iskal svoje žrtve med brezposelnimi delavci na Gorenjskem, ki bi radi dobili službo pri Kranjski industrijski družbi. Ni bilo težavno dobiti takih ljudi, ki so imeli tudi še nekaj prihrankov in so bili pripravljeni žrtvovati stotake, samo da bi dobili službo. »Službo vam bom preskrbel«, jim je govoril Janez, »toda brez posredovanja in pokroviteljstva ne gre in tudi brez denarja ne. Imam zveze z uradniki in visokimi osebami, katere je pa treba podkupiti..« Brezposelni so mu dajali po sto in dvesto dinarjev, poziva v službo pa ni bilo. Kadar so obiskali Janeza in ga povpraševali, kaj je s službo, jih je Janez tolažil, da bo, toda treba je še nekaj stotakov za mažo. Na ta način je Janez izvabil devetim delavcem zneske po 2000, 1600, 1000, 800, 600, 360, in 250 Din. Janez je bil pred ljubljanskim malim senatom obsojen na osem mesecev strogega zapora in na izgubo častnih državljanskih pravic za dobo dveh let. Povrniti mora tudi vso škodo.

* **Poskušen vlom v slovenjgraško župnišče.** Nedavno zvečer so v župnišču v Slovenjgradcu opazili, da se je nekdo skril na župnijsko podstrešje gotovo z željo, da kaj pokrade. Ko je župnik pozval na pomoč sosede je vlomilec na doslej še nerazjasnjen način pobegnil. Uganka ostane tudi, kako je vlomilec prišel na podstrešje župnišča.

* **Roparski napad v Betnavskem gozdu.** Ko se je vračal 20-letni delavec Franc Cebe po Betnavskem gozdu v Hotinjo vas, ga je blizu tamkajšnjega ribnika napadla roparska dvojica. Eden je mladeniča držal, drugi pa mu je na prsa nastavil dolg nož in mu preiskal žepe. Roparja sta Cebetu ukradla 52 dinarjev, mu zadala 10 vbodov v prsa in glavo ter zbežala v noč.

* **Okrinkana lovska tatova.** Lani decembra sta lovska čuvaja Stros in Odar zalotila v občinskem lovišču v Bohinjski Srednji vasi dva okrinkana lovska tatova ki sta streljala na srnjaka. Oba sta zbežala, še prej je pa eden od njiju oddal strel na lovska čuvaja. Osumljena sta bila tedaj samska delavca iz Stare Fužine Cvetek Martin in Lovrenc. Kazensko postopanje proti obema je pa bilo ustavljeno, ker so Mlekuš Viktor in Cvetkova mati in sestra pred sodnikom v Radovljici izjavili, da usodnega dne sin, odnosno brat ni bil v gozdu, ker je doma ležal bolan ves dan. Orožniki pa so oba lovska tatova dalje opazovali. Nekega dne so našli karabinko pri posestnikovem sinu Odarju Lovrencu, ki je izjavil, da mu je puško prinesel Cvetko Lovrenc, češ da naj jo skrije. S tem so orožniki dobili nov dokaz, da je Cvetko le lovski tat in kazensko postopanje je bilo obnovljeno. Oba Cvetka sta priznala, da sta tistega dne res lovila, ko so ju zasačili v gozdu. Rekla pa sta, da nista streljala na lovska čuvaja, temveč se je puška Martinu sama sprožila, ko sta se spustila v beg. Martin je tudi priznal, da je nagovoril mater in sestro, naj pričata pred sodiščem, da je bil tisti dan bolan. Cvetko Martin je priznal, da je šel na lov, a da ni streljal na lovskega čuvaja. Lovrenc je pa spet trdil, da se mu je puška sama sprožila. Čuvaj Odar je prisegel, da je Lovrenc meril nanj. Cvetek Martin je bil obsojen zaradi lovske tatvine in nagovarjanja Mlekuža Viktorja h krivemu pričevanje na tri mesece in 10 dni strogega zapora in na izgubo državljanskih pravic za dve leti. Cvetek Lovrenc je dobil šest mesecev strogega zapora zaradi lovske tatvine, nagovarjanja h krivemu pričevanju in grožnje s puško. Odar Lovrenc je bil obsojen pogojno na mesec dni zapora, ker je skril puško, v odsotnosti so pa bili obsojeni Mlekuž Viktor zaradi krivega pričevanja na dva meseca strogega zapora in na izgubo državljanskih pravic za dve leti. Cvetkova Ivana in Cvetkova Helena, to je mati in sestra prvega obdolženca, zaradi krivega pričevanja vsaka na dva meseca strogega zapora in na izgubo častnih pravic za dve leti, toda obe pogojno.

* **Roparski napad v Štrikih.** Med udeleženci štiških slavnosti predzadnjo nedeljo je bila tudi Knasova Alojzija iz Malega loga. Ko se je peljala domov je po pomoti izstopila eno postajo prej, kakor bi morala, to je na postaji Ortneku namesto v Žlebiču. Ker vlak privozi tja pozno zvečer, se je odločila, da prenoči v Ortneku pri dobrih ljudeh, in je nameravala nadaljevati pot proti domu zjutraj. Ko je zjutraj res vse opravila in se vračala domov, je v gozdu Štrikih nenadno srečala neznanega moškega. Pozdravila ga je, toda namesto odgovora jo je neznanec udaril s tako silo s topim orodjem po glavi, da se je onezavestila in padla na tla. Ko je prišla čez nekaj časa k zavesti, je vsa preplašena opazila, da njenih reči, ki jih je imela s seboj, ni nikjer več. Ženico je ta napad toliko zmedel, da je tavala še ves dan po gozdovih. Vsa onemogla je prišla domov zvečer.

* **Drzen slepar.** Na policijski upravi v Ljubljani se je zglasil France Strajnšek iz Frama pri Mariboru in potožil, kako se je dal preslepiti od neznanega sleparja, ki ga policija zasleduje že dalje časa. Strajnšek je pred dnevi inseriral v nekem ljubljanskem listu, da išče

---

»Res, to je moja zapestnica!« je dejala Elvira. »Torej jo je ona ukradla. Dokaz imam! Le čakajte!« se je satansko zasmejala. »To vam bom poplačala! Brez usmiljenja vas bomo naznanili!«

Cvetka je obupano kriknila, ko je sobarica privlekla zapestnico iz njenega žepa. Kako je prišla tja, ni mogla razumeti.

Tatica! — Ta sramotna beseda ji je šumela po ušesih.

»Peljite tatico h gospodu grofu!« je ukazala baronica. »On bo odločil, kaj naj z nj° naredimo!«

Baronica je hitela naprej, služabnik in sobarica pa sta s silo odvedla Cvetko skozi dolgo vrsto soban. Naposled je Elvira ukazala, naj se ustavijo in je sama izginila skozi neka vrata.

Preteklo je skoraj deset minut, potem pa so se odprla neka vrata in stari sluga je namignil, naj peljejo Cvetko naprej.

Sunili so jo čez prag v veliko, s starodavnim pohištvom opremljeno sobo.

Mučeni deklici se je vrtelo v glavi. Naslonila se je na vrata, da ne bi padla, in se ni upala pogledati okoli sebe.

Zdaj je stala pred očetom svojega ljubljenca kot zaničevana, zavržena ženska. O, ko bi jo mogel zdaj videti on, ki mu je darovala svoje čisto srce! Ko bi mogel videti, kako sta se njegova nevesta in njena mati pasli nad nesrečo in sramoto uboge Cvetke, ki sta jo sami pahnili tako globoko!

Grof je sedel v naslonjaču pri pisalni mizi. Bil je velik, debel gospod s strogim obrazom. Cvetke niti pogledal ni.

Od baronice je bi zvedel vse, in v Cvetki je videl samo ničvredno dekle.

»Pridite bliže!« je ukazal.

Tresoč se je Cvetka ubogala.

»Vi delate v moji tovarni?«

»Da!« je šepnila Cvetka.

»Danes vam odpovedujem službo! Priznajte, da ste kradli!«

Vroče solze so tekle obupani Cvetki po licih. Spustila se je na kolena in povzdignila sklenjeni roki.

»Ne, tega nisem storila! Bog v nebesih mi je priča!«

»Zdaj pa še taji«, se je oglasila Elvira, »ko smo vendar našli zapestnico pri njej! Ni vredna usmiljenja!«

»Vstanite!« je ostro velel grof. Vaša krivda je dokazana! Toda zaradi vaše mladosti se vas bom usmilil, če boste storili to, kar vam je povedala baronica!«

S trudom se je Cvetka dvignila. Grof jo je opazoval s hladnim, zaničljivim pogledom in je grozeče nadaljeval:

Če se hočete rešiti sramote, pišite mojemu sinu pismo, da ga ne marate več! Če tega ne storite, vas dam zapreti kot tatico! Ali ste razumeli?«

Tresoča se po vsem telesu je pritisnila Cvetka roki na razburjeno srce.

Ne, tega ne sme storiti! Z lastno roko ne sme uničiti svoje sreče in se pokazati pred ljubčkom kot izprijenka.

Saj bi moral misliti, da je kriva, če bi mu pisala o svoji sramoti in se mu odpovedala.

»Usmilite se me!« je zastokala. »Saj sem nedolžna!«

Grof je pritisnil na električni zvonec in ko je stari sluga vztopil, mu je ukazal:

»Pokličite takoj orožnike!«

Sluga je pomilovalno pogledal Cvetko in se pokorno oddaljil.

»Še je čas!« je strogo dejal grof. Ali hočete pisati pismo, ali ne? Odgovorite! Da ali ne!«

Cvetka ni mogla spregovoriti besede, kakor bi jo bil kdo davil za grlo.

Kaj naj stori? Morala je pisati, saj drugega ni mogla.

»Da,« je naposled izmučena dejala. »Pismo bom pisala . . .«

»Dobro« je dejal grof, »toda zapomnite si, da morate pismo pisati v treh dneh. Bom že zvedel, ali ste ga oddali. Zdaj pa pojdite!«

Cvetka je šla.

»Moj Bog!« je ihtela. »Kako naj živim v taki sramoti?«

V gozdu bi se bila kmalu zgrudila na tla. Oprla se je ob drevo. Niti opazila ni, da se ji bliža nekdo, ki jo je zasledoval že od gradu.

Iznenada je začutila, da jo je nekdo od zadaj prijel in je zaslišala glas:

»Pojdi sem, da te jaz potolažim!«

Z glasnim krikom se je iztrgala in se umaknila. Toda Hugo — ta je bil njen zasledovalec — ji je zastavil pot, ko je nameravala pobegniti in jo je opazoval s poželjivimi pogledi.

(Dalje)

službo trgovskega potnika ali sluge. Na podlagi oglasa je dobil že dva dneva nato pismo od trgovca Jakopiča iz Lingarjeve ulice. Trgovec mu je pisal, naj se zglasi v ponedeljek v Ljubljani, kjer ga bo čakal ob 9.30 na kolodvoru, spoznal pa da ga bo po tem, ker bo držal v rokah pismo, ki mu ga je poslal. Jakopič je zahteval, naj prinese s seboj tudi vse listine in pa 1000 Din kavcije. Preveč zaupljivi Strajnšek se je res pripeljal v Ljubljano, kjer ga je na kolodvoru že čakal mlajši neznanec in ga povabil s seboj v Lingarjevo ulico. Predstavil se mu je za Jakopičevega pomočnika. Pred hišo št. 1, to je pred Kresijo, mu je dejal, naj ga počaka v veži, obenem je pa zahteval listine, pismo in pa 1000 Din, češ da mora vse skupaj odnesti šefu. Strajnšek ga je ubogal, nato pa je neznanec šel po levih stopnicah in izginil. Čakal ga je nad pol ure, šele nato se mu je zadeva zazdela sumljiva in je vprašal nekoga, ki je prišel po stopnicah, kje ima svoje prostore trgovec Jakopič. Dobil je odgovor, da trgovca s tem imenom ni. Tedaj se je Strajnšek popolnoma zavedel, da je šel na lim drznemu sleparju. Kresija ima sevedatni izhode in je slepar prav lahko pobegnil. Na policiji je oškodovanec sleparja natančno opisal. Kakor je dognano, neznanec lovi na sličen način svoje žrtve že dalje časa. Kaže pa, da bo njegovemu početju kmalu konec.

+ **Revolucija v cenah.** Zaradi nakupa dveh tovarniških zalog čez 100.000 m blaga prodajam kreton in modrotisk po 6 Din. delen po 7 Din, cefir po 8 Din, krep po 9 Din, svilo po 11 Din, volno s svilo po 13, 15, 17 Din. — **Stermecki.**

+ **Vpisovanje in sprejem** dijakov, dijakinj v enoletno privatno trgovsko šolo, **znani Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15,** vsak dan ustno ali pismeno. Pouk vseh trgovskih, pisarniških predmetov. Mesečna šolnina 120 Din. Zahtevajte brezplačne nove slikane prospekte.

PREKMURSKI GLASNIK

Sreskega načelnika okradli. V stanovanje dr. Lipovška v Murski Soboti sta vdrla neznanca. Razmetala sta stanovanje in vse pretaknila. Sumijo, da sta iskala denar ali kake druge dragocenosti. Vlomilca sta se v stanovanju tudi preoblekla, umazani obleki pa sta pustila. Poleg tega sta vzela precej perila in čevlje. V kuhinji sta se še najedla, napila in pokadila nekaj cigaret. V stanovanje sta prišla na ta način, da sta razbila šipo na vratih in nato skozi odprtino zlezla v notranjost. Ker sta zapustila nekaj sledov, upajo, da ju bodo kmalu izsledili.

POPOTNIKOVA TORBA

Oče in sin sta umorila očetovo ljubimko

Čakovec, avgusta.

V nedeljo dopoldne je bil izvršen v Malem Križu v neposredni bližini madžarske meje grozen zločin. 55-letni kmet Miško Žagar in njegov 25-letni sin Ivan sta na zverinski način umorila Miškovo pohčerjenko 22-letno Ljubico Zagorčevo. Stari Žagar je vzel Ljubico za svojo, ko je štela dve leti in odrasla je skupaj z njegovim sinom Ivanom. Ker je bilo dekle zelo lepo, se je začel stari Žagar kmalu ozirati po njej in naposled jo je pripravil tako daleč, da je navezala z njim ljubavno razmerje. V začetku je šlo vse dobro, nedavno je pa stari Žagar opazil, da je Ljubica zanosila. Posledica je bila, da sta začela oče in sin Ljubico poditi od hiše. Dekle pa je zahtevalo odškodnino, o kateri stari Žagar ni hotel ničesar slišati.

Omenjenega dne sta Žagarjeva spravila na noge vso vas. Kričala sta in jokala, da so prihiteli sosedje, ki so našli Ljubico na podu mrtvo z vilami, zabodenimi v trebuh. Žagarjeva sta trdila, da je Ljubica izvršila samomor, a kmetom se je zdela reč sumljiva, ker je imela Ljubica vrat ves črn. Sodnozdravniška komisija, s katero so prišli tudi štirje orožniki, je dognala, da je bilo dekle zadavljeno v rokami, ker so se ji poznali na telesu sledovi prstov. Očeta in sina so takoj aretirali. Po kratkem oklevanju sta Žagarjeva svoj zločin priznala.

Izpovedala sta, da sta hotela najprej Ljubico v kuhinji samo pretepsti, toda dekle se je branilo. Stari jo je držal, sin pa davil. Oče in sin se zagovarjata, da Ljubice nista hotela ubiti, in pravita, da sama ne vesta, kako se je zgodilo, da je bila naenkrat mrtva. Videč, kaj sta storila, sta se silno prestrašila, da prvi trenutek nista vedela, kaj bi počela. Potem se je pa stari Žagar spomnil, da bi bilo najboljše, če bi lagala samomor. Zato sta odvlekla mrtvo dekle iz kuhinje na pod in ji zabodla v trebuh vile. Orožniki so oba morilca hitro odpeljali v Čakovec, ker so vaščani že grozili, da ju pobijejo.

Smrtna nesreča rojaka v Franciji

Montiers, avgusta

V tukajšnjem rudniku se je 11. t. m. smrtno ponesrečil 32letni rojak Maligoj Ciril. Med delom se je utrgala težka skala in mu je zdrobila obe nogi tako, da je po eni uri trpljenja izdihnil. Pokojnik je zapustil vdovo in dvoje nepreskrbljenih otrok.

Dobrega pokojnika smo pokopali 13. t. m. ob veliki udeležbi tukajšnjega delavstva vseh narodnosti z dvema zastavama. Nadalje so se udeležili pogreba tudi zastopniki Slovenskega delavskega društva iz Aumetza in Zveze jugoslovenskih delavcev »Kraljevič Andrej« iz Homecourta, za kar se jim v imenu vdove tukajšnje Jugoslovensko društvo »Soča« prav iskreno zahvaljuje. Bodi pokojniku lahka tuja zemlja!

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9e)

odpremlj denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 Bruxelles; Francija: št. 1117-94 Paris, Holandija: štev. 1458-66 Ned. Dienst; Luksemburg: št 5067 Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Dalmatinske krogle. Zmešaj en beljak, 30 dek zmletih orehov, 20 dek sladkorja v prahu, 10 dek rozin, 10 dek sesekljanih fig, pest zrezanih orehov in žlico ruma. Če je zmes pregosta, dodaj žlico mleka (zmes mora biti tako gosta, da se lepo skupaj drži). Iz te zmesi oblikuj za oreh velike kroglice, jih povaljaj v drobni sladkorni sipi in v mlačni pečici posuši.

Čokoladni puding. Mešaj, da narase, sedem dek sirovega masla, sedem dek sladkorja v prahu, štiri rumenjake in sedem dek zribane čokolade. Nato primešaj še sneg štirih beljakov. Posodo za puding dobro pomaži in potresi z drobnimi, zlij noter testo, razravnaj in zapri. Postavi posodo v krop, kjer naj vre tri četrti ure. Kuhani puding zvrni na topel krožnik in ga nadevaj s sladko stolčeno smetano. Smetano posladkaj z vanilijevim sladkorjem.

Krompirjeva torta. Krompir skuhaj, olupi in pretlači. Mešaj, da narase, tri rumenjake, 15 dek sladkorja v prahu, rebro naribane čokolade. Nato primešaj tri deke zmletih lešnikov, 15 dek pretlačenega krompirja, malo posoli in primešaj še sneg treh beljakov. Posodo za torto dobro pomaži s sirovim maslom, posuj z moko, napolni s testom in speci. Daš toplo z ukuhanim sadjem ali jabolčno čežano na mizo.

Mandeljnova torta. Mešaj, da narase, 14 dek sirovega masla in 14 dek sladkorja v prahu. Potem primešaj 14 dek olupljenih zmletih mandeljnov, štiri deke moke in sneg štirih beljakov (nič rumenjakov). Posodo za torto dobro pomaži, zlij testo noter, razravnaj in speci. Drugi dan torto prereži, pomaži s poljubno mezgo, zloži skupaj in še po vrhu pomaži z mezgo, nato oblij z ledom. **Led:** Mešaj štiri rumenjake in 16 dek sladkorja, da se led prav dobro zgosti, nato polij po torti, ob krajeh pa pomaži s pomočjo noža, nato postavi torto v mlačno pečico, da se led strdi.

Ovčje stegno v mleku pečeno. Ovčje stegno operi, obreži ves loj, potolci, osoli in položi v kozo. Nalij toliko mleka na meso, da je meso skoro pokrito z mlekom, nato postavi v pečico in peci. Med pečenjem pridno polivaj s sokom in peci tako dolgo, da se skoro vse mleko popeče in tudi meso porumeni in zapeče. Nato položi meso na krožnik, sok in kar se je prijelo po kozi pa ostrgaj; v sok zmešaj še žlico moke in ko malo povre, zreži meso, zloži na krožnik in precedi sok po mesu. Zraven daš dušen riž.

Dušen korenček. Korenček operi, ostrgaj in zreži na tanke rezance. V kozi segrej sirovo maslo (ali pa mast), prepraži malo drobno sesekljane čebule in žličico sladkorja, dodaj še sesekljanega zelenega peteršilja in zrezan korenček, osoli in pokrito duši do mehkega. Ko je korenček mehak, potresi po njem žličico moke in ko moka malo porumeni, zalij z juho ali vodo in ko še malo povre, je jed gotova. Zelo priporočljiva jed za bolnike in otroke.

Praktični nasveti

Krompirjevi obkladki proti revmatizmu. Opran krompir pristavi s prav malo vode tako, da se boli duši, kakor pa kuha. Ko postane krompir mehak, to se pravi, ko olupek razpoka, ga ocedi (delaj pa hitro, da se ne shladi) in ga napolni v nalašč za to pripravljeno vrečico (vrečica iz inleta je najboli pripravna). Vrečico zaveži in jo položi na bolno telo, čez pa preveži še volneno ruto. Krompir namreč zelo dolgo drži toploto, se tesno prilega k telesu in je laže delati obkladke z njim kakor z vročo vodo, odnosno s krpami, ki se hitro shladijo.

Kadar melješ meso na stroičku, zmelji pred mesom in po mesu vedno košček kruha, pa se mast od mesa ne bo tako prijemala na stroiček.

Če se stresejo soje na preprogo, natresi nanje soli in pusti nekaj časa tako, nato pa soje zmeti dol in skrtači preprogo, pa ne bo ostalo nič madežev na njej.

Kadar mešaš kislo smetano za močnato jed in se noče zgostiti, dodaj en beljak, pa se bo hitro zgostila. Tudi če dodaš nekaj kapljic glicerina, se smetana rada zgosti. Če pa tolčeš sladko smetano, dodaj malo sladkorja v prahu, tako bo mnogo hitreje stolčena.

Če rabiš praženo čebulo za zrezke, tedaj jo med praženjem ves čas mešaj, da se ne prižge in ne potemni. Nekaj minut preden jo daš na pečen zrezek, polij žlico vode po čebuli. Čebula postane tako lepo zlato rumena in je okusnejša.

Če kuhaš ali pečeš ribe, rake in druga taka jedila, dobi posoda od tega zoprn duh in se težko pomije. Nalij v tako posodo vode in dodaj malo kisa, ki v posodi zavre. Posodo boš potem z lahkoto pomila in ne bo imela več duha.

Zarjavelo likalo očistiš s tem, da ga namažeš s čebulo in pustiš tako čez noč stati. Drugi dan ga pa z vimom pomešanim s terpentinom, zribaj in umij, dobro obriši in posuši.

Listnica uredništva

Male Lipljene. Mislimo, da ni prav primerno za tisk, sicer bi že objavili.

Posestvo, kjer krmijo živino na električni pogon

Nedavno so v Zedinjenih državah preuredili vse delo na nekem kmetijskem posestvu (farmi) blizu Washingtona na električni pogon. Posestvo so opremili s stroji za 20.000 dolarjev, ki so jih brezplačno postavile velike tvrdke za napeljavo elektrike. To posestvo naj bo za zgled, kakšnega pomena je elektrika za gospodarstvo. Če gospodar tega električnega posestva sredi zmešnjave samih električnih naprav ne bo ob pamet, potem se bo mogel resnično zabavati s samim pritiskanjem na električne gumbe, da bo vse delo opravljeno skoro brez ljudi.

Zlasti zanimiv je kokošnjak, ki primora s svojo razsvetljavo kokoši, da nesejo jajca tudi v nočnih urah, a piščeta se valijo v električnih gnezdih. Zadaj je električna ograja, ki udarja kokoši, svinje, krave in vse druge domače živali, kadar se pripravljajo na preskok ograje. Tik ograje sta lopa z električno žago, z električnimi svedri in sesalkami in pa kovačnica z električnim pogonom. Konjem poklada elektrika mrvo v jasli, električne vetrnice v hlevu zračijo prostore, da so krave vedno dobre volje. Živali, ki živijo na tem električnem posestvu, se tudi električno napajajo: kakorhitro vtaknejo gobec v korito, že priteče hladna voda. Prav za prav na tem posestvu, živali niti repov ne potrebujejo več, saj ni nobenih muh, ker jih pobijajo električni muhalniki. Muha, ki bi skušala priti skozi okno ali vrata v hlev, mora svojo drznost plačati z življenjem. V hlevu je vse v električnih žicah in kadar se jim muha približa, že gori in je ni več.

Elektrika je vsepovsod: elektrika meša krmo, mlati žito, hladi in posnema mleko. Električno segrete tople grede dajejo zelenjavo, a tudi rano sadje, dasi je zunaj še zima. Električnemu kmetovalcu se ni treba nič več bati suše: električna naprava mu umetno dela dež in napaja njive in vrtove.

Tudi v hiši je sama elektrika, ki poleti sobe hladi, pozimi pa jih ogreva. Električno se tudi pomivajo krožniki, električno se odliva voda. Na elektriko so jedenica, luč, obžarevanje in čiščenje tal in pohištva. Tudi manjše naprave, za gnetenje testa, za kodranje las, za umivanje glave, so na elektriko.

Vse te čudovite naprave je dobil ta posestnik (farmar) za leto dni brez stroškov na poskušnjo. Seveda se je že zavezal, da bo v tem času slehernemu prišlecu vse razkazal in razložil. Na ta način bi Amerika rada pomagala kmetijstvu, ker je v teh letih zaradi splošne stiske tako nazadovalo. Samo hudo drage bodo najbrž take kmetije.

Nebesa bodo prevrtali

Kakor znano ni deležna naša zemlja vseh žarkov, ki jih izžareva solnce. Gornje plinske plasti ozračja zadržijo v višini 22 km med drugim tudi ultravioletne žarke, ki bi sicer uničili vse življenje na zemlji, če bi prišli vsi do nas. A zračni oklep, ki varuje človeštvo, je na poti znanstvenikom, ki tako ne morejo dognati vsega, kar se dogaja visoko gori pod nebom. Pošiljajo sicer tjakaj majhne zrakoplove z aparati, ki beležijo različne pojave. Vendar so slični podatki nezadostni. Zaradi tega je sklenil moskovski zvezdoslovec Kropin prevrtati nebesa in odpreti ultravioletnim žarkom prosto pot na zemljo.

Ta način se vidi sicer na prvi pogled nemogoč, a je popolnoma resen in znanstveno utemeljen. Kropin misli odpreti »okno v vesoljstvo« s pomočjo zrakoplovov, ki bi se v določeni višini razpočili in izločili vodik, odnosno amoniak. Ta plina hitro popijeta stratosferni ozon in ustvarita ono odprtino brez kisika, ki je potrebna za neovirano prihajanje ultravioletnih žarkov. Okno bo merilo vsaj 450 kvadratnih kilometrov.

Seveda smo biti izpostavljena smrtonosnim žarkom samo neobljudena dežela. Zvezdoslovec Kropin misli, da bi bila najboli primerna Karakorumska puščava v Aziji, kjer posebno neusmiljeno peče solnce. Seveda mora poznejše ozon spet zastreti »okno«, a opazovalci ga bodo lahko vedno spet odprali na isti način. K izdatkom bi morale prispevati vse pri raziskovanju udeležene države. Nedvomno bi znanstveniki prišli do velepomembnih znanstvenih izsledkov, če bi se ta načrt izvršil.

× **16 boljševiških prvakov ustreljenih.** V Moskvi se je končala sodna obravnava proti 16 zarotnikom proti Stalinu, pristašem Trockega. Vseh 16 obtožencev je bilo obsojenih na smrt z ustrelitvijo. Tik pred zaključkom obravnave je še govoril v imenu vseh 16 obtožencev Kamenjev in naglasil, da je kot star komunistični borec hotel s svojo akcijo storiti le dobro, ker je prepričan, da bo sedanja Stalinova politika spravila Rusijo v polom. Kar se njega tiče, je zadovoljen, da je bil obsojen na smrt, ker ima smrt raši kakor ječo, v kateri je že pod carjem preživel dovolj let. Zinovjev je izjavil, da je bil vodja zarote v Rusiji in da je dal v sporazumu s Trockim. Zato da prevzema odgovornost za vse, kar se je pripravljalo. Smrtna kazen je bila že nad vsemi 16 obsojenci izvršena, ker je bila pomilostitev odklonjena.

× **Abd el Krim je pobegnil.** Pariški »Matin« objavlja še nepotrjeno vest, da je Abd el Krim, nekdanji dolgoletni voditelj maroških upornikov v španskem Maroku pobegnil z otoka Reuniona, kjer je bil doslej konfiniran. Abd el Krim je svoječasno dobil od Španije pokroviteljstvo nad svojimi rojaki v španskem Maroku, kmalu po svetovni vojni pa je prišlo do vojne v španskem Maroku in so se morali Španci več let vojskovati z njim. Ker je njegova akcija grozila tudi francoskemu Maroku, je prišlo do skupnega nastopa proti Abd el Krimu v l. 1926., ko sta Francija in Španija poslali v Moroko veliko vojsko in ga premagali. Po sporazumu med Španijo in Francijo je bil Abd el Krim poslan na francoski otok Reunion.

× **Kralj prodaja svoje kraljestvo.** V angleških listih je bil objavljen oglas: »Prodaja se otok Lambay ob vzhodni obali Anglije. Lastnik otoka ponuja kupcu kraljevski naslov. Cena 16.000 funtov šterlingov.« Podrobnejša pojasnila daje bivši kralj tega otoka Martin Harman, ki je pravkar prišel iz ječe. Zdaj išče kralj Martin I. svojega naslednika. Martinovo življenje je bilo kaj burno. Po poklicu je bil trgovski pomočnik, marljiv in varčen. Prihranil si je lepo premoženje in lahko bi bil mirno živel, da ni bil tako častihlepen. Nekega dne je izvedel, da je naprodaj otok Lambay, katerega prebivalci imajo pravico do svojega vladarja. Harman je kupil otok in postal moder in dober vladar, kakršen je bil tudi v trgovini. 50 prebivalcev otoka, sami kmetovalci in ribiči, mu je prodajalo ves pridelek in vse naloviljene ribe po zelo nizkih cenah. Harman je vse pošteno plačeval in tako so bili vsi zadovoljni. Naposled so ga hvaležni otočani razglasili za kralja Martina I. V začetku je šlo vse gladko, toda kmalu se je oglasila v Harmanu častihlepnost. Začel je kovati zlatnike s svojo podobo, kar pa posega v pravice Anglije, odkoder so mu takoj namignili, naj ne dela takih neumnosti. Kralj Martin pa se za svarilo ni zmenil. Posledica je bila, da so prispeli na otok štirje orožniki, ki so častihlepnega moža prijeli in odvedli v London. Za protizakonito kovanje denarja je bil obsojen in to mu je seveda onemogočilo nadaljnje vladanje. Zdaj prodaja svoj otok obenem s kraljevskim naslovom.

× **Brezžični znaki iz zvezd.** Sredi neke ameriške puščave stoji velik sprejemni radijski aparat, ki sprejema vsako noč znake prihajajoče iz ozvezdja Rimske ceste. Aparat sta zgradila profesorja Potapenko in Folland. Postavila sta ga v puščavo, da bi ga nič ne mudilo, ker je izredno občutljiv. Znaki iz Rimske ceste povzročajo v aparatu sikanje in praskanje. Oddaljenost tistega mesta v Rimski cesti, odkoder izvirajo domnevno ti znaki, je ogromna, saj znaša 200 sekstilijonov kilometrov. Tudi naši največji daljnogledi ne morejo odkriti v tej oddaljenosti ničesar posebnega. Dve domnevi sta, ki izkušata pojasniti ta pojav. Po prvi domnevi je na tisti zvezdi silna vročina, ki spravlja elektrone v gibanje. Po drugi domnevi zadevajo elektroni v naj, manjše ostanke svetovnih teles, ki so jih uničile nesreče pred davnimi časi, in to zadevanje povzroča te znake.

× **Dobro je, če veš...** Modre vrtnice bi vrtnarji radi vzgojili, pa jih ne znajo, čeprav so bile že visoke nagrade razpisane zanje. Nekemu leningrajskemu vrtnarju pa se je posrečilo, da je imel črne vrtnice. — Črevo ljudi v Vzhodni Aziji je za petino daljše od črevesa Evropcev. — Desna polovica srca opravlja polovico manj dela ko leva. — Na Kitajskem so neke sive miške, ki črikajo ko črček. — Brazilija ima toliko orehov, da jih po 200.000 hektolitrov na leto segnije, ker jih ne morejo porabiti. — V Rusiji in Turčiji je več slepcev ko drugje na svetu. Na Francoskem je največ hromih ljudi in na Angleškem največ gluhih.

× *Štirinajst let v ciganski sužnosti.* V bližini Olomouca na Češkoslovaškem so orožniki prijeli 21-letnega cigana, ki ni imel nobenih listin. Povedati je znal le to, da se imenuje Ivan Brotonski in da ima to ime po svoji rednici ciganki. Pred štirinajstimi leti je bil otrok pri svojih starših v Pragi in ga je ugrabila neka ciganska tolpa. Odvedla ga je v Rusijo. Tu je njegova rednica umrla, pa se je odpravil sam proti Češkoslovaški, da poišče svoje roditelje. Nekoliko dni pozneje se je orožnikom javila neka trgovka, ki je dejala, da so ji pred 14 leti ugrabili sina. Ko so ji pokazali mladega cigana, ga je po nekem znamenju spoznala za svojega otroka.

× **Slon hitro teče.** V Hazaribeghu v Indiji je neko žensko pičila strupena kača. Ta naselbina pa je oddaljena 135 km od mesta, kjer je bilo mogoče dobiti serum proti strupu. V tej stiski je zajahal Indijec slona in vrli slon je tekel, kar so ga noge nesle. Premeril je to dolgo pot v pičlih treh urah; torej je tekel s hitrostjo 45 km na uro. Dospevši v mesto je mož pohitel v bolnišnico, kjer je dobil serum, najel avto in oddirjal nazaj. V zadnjem trenutku so ženo rešili.

× **Kako spe živali.** Zanimivo obravnava vprašanje živalskega spanja angleški preučevalec živalskega življenja dr. Boulanger, ki je pred kratkim priobčil svojo obravnavo o vsem, kar je v tem pogledu več let opazoval. Med drugim pravi, da je domači pes navajen ponoči spati, med tem ko je njegov divji prednik ponoči hodil na lov. Da se pa tudi pes lahko povrne k navadam svojih divjih prednikov, najbolje dokazuje pes-stražar, ki je prav ponoči najbolj buden. Če je lev ujet v kakem živalskem vrtu, se navadi dobivati hrano podnevi in zato ponoči spi. Namanj spanja potrebujejo sloni. Ugotovljeno je, da se slon le redkokdaj nasloni ali leže, toda še takrat ob najmanjšem šumu takoj vstane. Slon navadno prebije vso noč tako, da nemirno stopica sem in tja in prha. Najdalje in najtrdneje spe ptiči. S tem pa je tudi ovržena trditev, da največ spanja potrebujejo tiste živali, ki imajo največje možgane.

ALEKSANDER LICAN: 3

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

V sanitetnem vagonu sem jim vse skrbno vozil v Vladivostok. Vsak je potem za primerno nagrado dobil svoje blago. V sanitetnem vagonu sem imel vedno napisano: »Pazi! V vagonu trije primeri pegastega legarja, štirje kolere, dva sibirske kuge,« tudi če ni bilo nobenega bolnika; vagonu se nihče ni približal, vsakdo se mu je v velikem loku izognil. Proti jeseni je epidemija ponehala in sanitetni vagon je bil vzet iz prometa. Nadaljeval sem svojo službo v lokalni železniški bolnišnici.

Proti zimi sem bil prestavljen kot samostojen padar na postajo Pograničnajo. Ker so se pa okoli te postaje še vedno vršili boji med Tunguzi in rusko posadko, sem prosil direktorja železniške uprave, da me pusti še nadalje v Vladivostoku; motiviral sem svojo prošnjo s tem, da odrinem kmalu domov. Prošnja je bila uslišana in ostal sem v prejšnjem mestu. Dela sem imel več kakor dovolj. Deloma sem bil v železniški lekarni in bolnišnici, deloma na glavni postaji.

Vsa sanitetna dela na postaji so bila v mojih rokah. Odhajalo je dnevno 40 vlakov in vsi so morali biti razkuženi s paro. Tudi postajo sem tedensko dvakrat očistil. Ameriški Rdeči križ nas je oskrboval z zdravili in obleko za uslužbence in bolnike.

Meseca januarja l. 1920. je češki general Gajda začel zbirati vojaštvo in ga je zelo dobro plačeval. Nabral je precej moštva. Po mestu so se širile govorice, da bo general Gajda s svojo vojsko zasedel Vladivostok in okolico. Ker je pa bilo v Vladivostoku mnogo mednarodnega vojaštva, ni nihče smatral, da je v teh govoricah kaj resnice. A kar nenadoma začno sredi januarja pokati strojnice okoli postaje. Železniški promet je bil takoj ustavljen. General Gajda je napadel postajo in proti večeru obvladal že vso okolico. Vso noč so se vršili hudi boji. Rusom so pomagale tudi japonske čete, tako da se jim je posrečilo že proti jutru zasesti postajo. General Gajda je bil ranjen in odveden na Japonsko, a njegove čete so se brez pravega poveljnika razkropile na vse strani. Čemu je napravil to avanturo, mi ni bilo jasno.

Drugo jutro je sneg pobelil Vladivostok in s svojo snežno odejo pokril mrtvece, ki so od boja ostali okrog postaje: Rdeča kri je pušča la svoje sledove v novem snegu. Koliko mladih ujetnikov, nestrpno čakajočih parnika, da jih odpelje v domovino, je pustilo tu svoje mlado življenje! Postaja je bila natrpana z ranjenci, ki smo jih za silo obvezali in spravili v razne vladivostoške bolnišnice, mrtvece pa smo naložili v gnojne koše ter jih nato pokopali v skupnem grobu.

Vladivostok, ki je bil nekaj dni popolnoma mrtev, je spet oživel. Ulice so bile posebno proti večeru prenapolnjene z elegantnim občinstvom. Vsi bari, kinematografi in kavarne so bile prenapolnjene, denar so metali proč kar na debelo; kdor je hotel, je lahko zaslužil lepe novce. Vse je hotelo živeti čez mero; lepe ženske in izvrstna vodka so imele ves Vladivostok o svojih opojnih mrežah.

Medtem, ko je vsa Rusija krvavela, je v Vladivostoku vladala zabava. Tujih dobrih valut je bilo polno mesto; denar so tako lahkomiselno zapravljali, da sem si večkrat mislil, koliko krvavih žuljev ubogih davkoplačevalcev skoro vsega sveta se tu lahkomiselno uničuje. Bila je tu res prava Sodoma in Gomora. To življenje me ni popolnoma nič mikalo, zato sem po končani službi ostajal doma in čital razne ruske pisatelje.

Nekega večera je prišla k meni elegantna ruska dama in me prosila, naj grem z njo. Imela je bolnega dvanajstletnega sinčka. Šel sem in med potjo mi je povedala, da je izvedela od nekega železničarja, da zdravim ljudi brez zdravil, na nekak čudežen način. Začel sem se ji smejati, a ona je bila globoko užaljena.

»Poslušajte,« mi je rekla, »že razne zdravnike sem poklicala k malemu, a siromaček je čedalje slabši.«

Prispela sva do njenega doma. Stopil sem v sobo k malemu bolniku. Mirno je ležal v beli postelji. Mati mu je obljubila, da privede avstrijskega zdravnika, ki ga bo kmalu ozdravil; otrok me je zaupno gledal. Prisedel sem k njegovi postelji in kmalu sva postala velika prijatelja. Vedel sem mu mnogo povedati in kar proč me ni hotel pustiti. Žila mu je bila normalno, tudi vročine ni imel več. Deček je krizo prestal in je bil takorekoč rekonvalescent, ko sem prišel jaz k njemu. Ozdravil bi bil tako ali tako, ako bi bil Aleksander Aleksandrovič prišel k njemu ali ne.

Vendar je bila vsa družina in tudi vsa okolica prepričana, da sem edino jaz rešil malčka gotove smrti, kar je bilo zame velikanska reklama. Vse mesto je začelo govoriti o čudežnem ozdravljenju. Gospa me je bogato obdarila in me priporočila na vse strani. Že drugi dan sem imel drugi, a mnogo hu'ši primer. Žena bogatega trgovca me je prišla prosit pomoči za zelo bolnega moža, ker je tudi on izvedel za čudežno rešitev malega Ksenija. Bil sem pa baš v železniški službi, zato sem obljubil, da pridem prihodnji dan. Drugi dan sem izpolnil svojo obljubo. Komaj sem našel Kadetsko ulico, ki je bila skoro na periferiji mesta.

Stopil sem v razkošno stanovanje in zapazil v naslonjaču sedečega 45letnega moža, bolj smrti kakor človeku podobnega. Ves srečen mi je rekel, da me je že nestrpno pričakoval, češ, edino od mene je odvisno njegovo življenje ali smrt. Tolažil sem ga, naj se umiri, in mu obljubil, da napravim vse, kar bo v moji moči. Preiskal sem ga in ugotovil, da imam pred seboj bolnika v zadnjem štadiju tuberkuloze. Obljubil sem mu, da ga drugi dan spet obiščem, in ves potolažen mi je podal mrzlo roko. Gospa me je čakala v predsobi in me nagovorila. Skomignil sem z rameni. Takoj me je razumela.

»Vemo«, je rekla, »da ni več rešitve za ubožca; zaradi otrok bi pa želela, da napravi oporoko. Saj poznate ruske zakone: brez oporoke se premoženje razdeli in bo vse uničeno. Mojemu ubogemu možu se pa nihče ne upa povedati, da je to neizogibno potrebno. Ko mu je zdravnik zadnjič le namignil o tem, je bil ves iz sebe, da to pomeni smrt, in bolezen se je obrnila na slabše.«

Potolažil sem gospo, naj le meni vse prepusti, da bom uredil zadevo v miru in soglasju.

Drugi dan sem ostal dalje časa pri bolniku. Mučil ga je hud kašelj.

»Škoda, da ni pomlad,« sem ga začel tolažiti, »šla bi v sredajo Azijo; tam se zdravijo domačini z neke vrste travo, ki jo kuhajo kot čaj, in tuberkuloza izgine.«

Žalostno se mi je nasmehnil:

»Prepozno!«

»Kaj prepozno,« sem mu ugovarjal, »pa pojdiva na jug, na Japonsko!« Kako hočete tu ozdraveti? Vi nujno potrebujete svežega zraka in razvedrila. Nič ni prepozno, le vame zaupajte.«

»Morda — dokler je še duša v človeku.«

Naposled je bil z vsem zadovoljen. Ko sem mu pojasnil, da je vendar boljše, če napravi oporoko, me je prijel za roko, me globoko pogledal z vdrtimi očmi in rekel:

»Torej, tudi vi mislite, da je že tako daleč z menoj?«

»Ne in stokrat ne. Vidite, jaz sem popolnoma zdrav človek in vendar nosim oporoko vedno v žepu. Saj zato vendar ni treba umreti. Boljše je pa, če je človek vedno na vse pripravljen, posebno v teh nemirnih časih.«

Odločil se je in popoldne mu je poklicani sodni pristav spisal oporoko. Po podpisu je bil bolj miren in bolj zadovoljen sam s seboj.

»Mislil sem, da takoj umrjem, ko izpolnim svojo voljo,« mi je rekel.

Pripovedoval sem mu razne svoje doživljaje, poslušal me je mirno, tiho hropel, naposled pa zaspal — zaspal za vedno, eno uro po napravljeni oporoki.

Ko sem bil zvečer v železniški službi v bolnišnici, sem videl rajnega še vedno pred seboj; z bolnim nasmehom me je povsod spremljal njegov upali obraz. Tedaj me je poklical telefon.

»Halo, tu državni padar, kdo tam?«

»Pridite takoj, železničar Simonev se je zastrupil z octovo kislino.«

Vzel sem s seboj magnezijo in tekel k bolniku. Kmalu sem ga spravil iz nevarnosti. Komaj sem se vrnil, me je že spet poklical telefon. Na glavni postaji je kitajskemu strojevodji stroj odtrgal obe nogi. Telefoniral sem takoj po zdravnika, sam pa z obvezili drvel na postajo. Z jermeni, ki sem jih privezal nad koleni, sem mu ustavil tok krvi, medtem je pa že prišel zdravnik. Za silo smo ga obvezali in nato prepeljali v glavno bolnišnico.

Drugi dan sem bil prost in sem se z dr. Aleksandro Andrejevno sestal v mestnem parku. Občudoval sem to žensko. Ljubila je naravo nad vse, poznala je vsako cvetico po imenu in vedno mi je trdila:

»Verjemite mi, le narava je čista, nedolžna, vse drugo je puhlo in gnilo na svetu.«

Šla sva proti Saboru, ko sva zapazila množico ljudi pred večjo palačo. Izvedel sem, da se hiša prodaja. Povabil sem doktorico, naj gre z menoj v palačo, kajti radoveden sem bil, kako visoko ceno bo doseglo poslopje. Razen sodnih uradnikov je bil navzočen samo en kupec, neki starejši gospod. Brez kakega uvoda je stopil gospod k nama in rekel:

»Prosim vas, ne vtikajte se v prodajo, ker kupec sem jaz in samo jaz. Hiša se drži moje in ne pustim je iz rok.«

Med tem je udaril sodni sluga s kladivom po zvoncu in prodaja se je začela. Prva izklicna cena je bila 100.000 rubljev. Takoj mi je šinilo v glavo, da bi se pri trdovratnem kupcu dalo kaj zaslužiti, in brez drugega sem ponudil 110.000, čeprav nisem imel v žepu niti tisočaka. Gnal sem ceno do 150.000, ko me je poklical kupec v sosednjo sobo ter mi stisnil v roko šop bankovcev s prošnjo, naj se vendar odstranim. Odstranil sem se takoj z 20.000 darovanimi rublji, a že čez nekaj dni sem izvedel, da je prebrisani žid kupil palačo za 151.000 rubljev, prodal pa jo je takoj nato nekemu Angležu za 450.000.

Dobljeni denar sem zamenjal v dolarje, in to v mojo srečo, ker je rubelj začel takrat padati.

Ves svoj denar sem imel naložen pri Indokitajski banki. To je največji denarni zavod na Dalnjem vzhodu. Začel sem misliti na odhod, a še pred tem se nekoliko odpočiti. Svojo službo pri vzhodnokitajski železnici sem odpovedal in bil že tretji teden sam svoj gospod.

Sprehajal sem se po vladivostoških ulicah in bil stalen gost raznih barov, ki jih je v tem mestu dovolj. Saj je pa tudi mesto razdeljeno na razne narodnosti. V predmestjih prebivajo večinoma Kitajci in Korejci. Japonci so naseljeni v bližini glavnega bazarja. Rusi v sredini mesta. In vsaka narodnost ima svoje običaje, svoja gledališča, svoje gostilne, bare in bazarje.

Nekega večera sem sedel s svojim prijateljem v baru nedaleč od dvotirne železnice, ki drži v Vladivostok. Bilo je okrog polnoči. Dva Kitajca sta prinesla precej veliko vrečo tik pred prihodom tovornega vlaka. Ko je bil vlak oddaljen kakih 50 metrov, sta položila vrečo na tir in zbežala. Zastonj je strojevodja ustavljal dolgi vlak. Stekla sva tudi midva na tir in nudil se nama je grozen prizor.

(Dalje)

OPRAVILO SE MU OBETA

Mlad gospod je z velikim zanimanjem spremljal rokoborbo, in ko je borec nasprotnika krepko oplazil po čeljusti, je opazovalec ves žarel od veselja. Poleg njega stoječi gledalec ga je začuden vprašal: »Ste gotovo tudi rokoborec, gospod?«

»Ne, ampak zobozdravnik,« je menil mladi gospod.

RADIO LJUBLJANA

od 30. avgusta do 5. septembra

Nedelja, 30. avgusta: 8.00: Koncert lahke glasbe (radijski orkester). 8.45: Napoved časa, poročila, objava sporeda. 9.00: Koncert lahke glasbe (radijski orkester). 9.30: Prenos z Jesenic (prireditve v proslavo 40letnice Krekovega prosvetnega društva). 13.00: Čas, poročila, obvestila. 13.20: Kar želite, to dobite (plošče po željah). 17.00: Kmetijsko predavanje: Spravljanje sadja glede na zahteve sadne trgovine (inspektor Martin Humek). 17.20: Koncert lahke glasbe (sodelovala bo Jelka Igličeva ob spremljavi radijskega orkestra). 18.30: Striček Matiček govori in poje. 19.00: Napoved časa, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 300letnica varaždinske gimnazije (Josip Kraiščan iz Zagreba). 19.50: Vokalni koncert Vande Ziherlove (pri klavirju profesor Marjan Lipovšek). 20.30: Vesel večer vmes zvočne slike »Odmevi iz počitniških dni«. 22.00: Napoved časa, poročila, spored. 22.20: Prenos iz Parkhotela na Bledu (plesni orkester Erich Herse).

Ponedeljek, 31. avgusta: 12.00: Reproduciran koncert na vurliških orglah. 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Iz del Petra Iljiča Čajkovskega (plošče). 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Na slavni preteklosti-bodočnosti (profesor Anaka Raketić iz Beograda). 19.50: Nekaj planinskih pesmic (plošče). 20.10: Zdravniška ura: Mladina na počitnicah, kolektivno letovanje, I. del (dr. Ivo Pirc). 20.30: Harmonika solo (Rudolf Pilih). 21.15: Pevski koncert Cirile Medvedove (pri klavirju profesor Marjan Lipovšek). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Koncertni plesi (radijski orkester).

Torek, 1. septembra: 10.00 Prenos otvoritve jesenskega veleseima v Ljubljani, nato prenos koncerta vojaške godbe. 12.00: Koračnice slavnih skladateljev (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Koncert slovenske glasbe (radijski orkester). 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Veseli domači napevi (plošče). 20.10: Pravna ura: Bistvo in pomen dednega prava (dr. Valentin Bidovec). 20.30: Za zabavo in kratek čas bodo skrbeli v pestrem sporedu Stritarjev kvartet, Jožek in Ježek, profesor Marjan Lipovšek, radijski jazz in plošče. 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Radijski orkester.

Sreda, 2. septembra: 12.00: Zvoki z Balkana (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Mladinska ura: Reportaža z živalske razstave na veleseimu (vodil bo inž. Muck). 20.10: Otroci otrokom (recitiranje in pesmi). 20.30: Koncert Slovenskega vokalnega kvinteta. 21.15: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napoved časa vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Koncert radijskega orkestra.

Četrtek, 3. septembra: 12.00: Sloviti violinisti (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Solistični koncert (pozavna) ob spremljavi klavirja (sodelovala bosta Karel Verhovnik in profesor Marjan Lipovšek. 21.20: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Operni dvospevi in napevi (sodelovali bodo Mila Kogejeva, Vekoslav Janko in radijski orkester). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: 40 minut lahke glasbe (citraški trio »Vesna«).

Petek, 4. septembra: 12.00: Naša pesem (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Glasbene slike (plošče). 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Operetni venčki (plošče). 20.10: Ženska ura: O gobah, predvsem z narodnogospodarskega stališča (profesor Ljudevit Kuščar). 20.30: Prenos koncertnega večera iz Zagreba. 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 5. septembra: 12.00: Druga za drugo se plošče vrstijo. 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Druga za drugo se plošče vrstijo. 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. 18.00: Za delopust (radijski orkester). 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Čas, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Ksilofonske solistične točke (plošče). 20.10: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Cirkus od prednje in zadnje plati. 22.00: Napoved časa, poročila, spored. 22.20: Prenos iz Parkhotela na Bledu (plesni orkester Erich Herse).

Med kot zdravilo

Proti prehladu in kašlju imaš zelo dobro sredstvo, ki si ga lahko doma skuhaš. V lonček deni 8 do 10 žlic medu in ga postavi v vročo vodo, da se tako med raztopi. Nato primešaj štiri žlice glicerina in sok ene limone. Vse skupaj dobro zmešaj, in ko se shladi, daj vsako uro po eno žlico otroku, ki kašlja.

Proti hripavosti pa pomaga, če daš v skodelico (za četrt litra) žlico medu in naliješ na med vročega mleka. Kdor je hripav, naj pije tako mleko trikrat do štirikrat na dan in hripavost bo minila.

Če je otrok prehlajen in ima vročino, je takole pripravljena pijača najboljše sredstvo in zdravilo zanj: Na pet litrov vode daš pol kile medu, postaviš lonec na vroče, da se segreje, a zavreti ne sme! Nato odstavi in ko se shladi, dodaj za dinar kvasa. Tako naj ta tekočina stoji v kuhinji dva dni, da začne kipeti. Nato medico napolni v steklenice, ki naj odmašene stoje 3 do 4 dni. Potem jih dobro z novimi zamaški zamaši in preveži. Šele čez osem dni je medica godna za pijačo.

Medene sladkorje proti kašlju napraviš takole: V lonec deni 40 dek medu in ga postavi v vročo vodo, da se raztopi. V lončku pa raztopi 10 dek želatine, kateri si dodala 10 dek mlačne vode. Ko se je želatina raztopila, jo mešaje zlij k medu. Dodaj še osminko litra bezgovega soka in vse skupaj dobro zmešaj. Krožnike pomaži z oljem ali sirovim maslom. Zlij na krožnike med in naj se čez noč shladi in strdi. Drugi dan zreži na poljubne kose in shrani. Ti bonboni so izvrstni proti kašlju.

Tudi med s čokolado je izvrsten. Pripraviš ga takole: Zmešaj 10 dek mlačne vode in 10 dek želatine. Ko se je želatina raztopila, jo primešaj k eni kili medu, katerega si raztopila v kropu. Potem dodaj 40 dek naribane čokolade in en zavitek vanilijevega sladkorja. Vse skupaj dobro zmešaj, a zavreti ne sme. Zlij na pomazane krožnike in pusti čez noč, da se shladi in strdi. Drugi dan zreži in suši še dan ali dva na zraku in hladnem prostoru.

Od 1. do 13. septembra

ljubljanski velesejem.

Polovični popust na železnici, parnikih, letalih

Na odhodni železniški postaji kupite rumeno legitimacijo za 2 Din

Vsedržavna razstava »ZA NAŠ LES«. — Živalski vrt. Divjad v parku. VELIKA VRTNARSKA RAZSTAVA.

Industrija, obrt, trgovina. Domače preproge. Perutnina, kunci, golobi, ribe itd.

Tekmovanje harmonikarjev 13. septembra, **popoldne in zvečer.**

Krasno zabavišče. — **Velikomestni variete**

Vabimo Vas.

NOVOST! **Samo Din 98.—**

Št. 63.719. Cenena, a dobra **Shoock-Pro**: zapestna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov zapestnica iz usnja. — Številčnica in kazalo osvetljena (Radium)

Din 98.—.

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastonj in poštnine prosto. Velike izbera ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.

ZA ŠOLARJE

vse vrste obleke, pumparce, perilo itd. v največji izberi si nabavite poceni pri **PRESKERJU**, Sv. Petra c. 14.

NOVOST!

Kompletna politirana gladka spalnica iz trdega lesa **Din 4.500** — samo pri **Novak, Maribor Vetrinjska 7. Koroška 8.**

NA POTOVANJU

Žena: »Ali nisva ničesar pozabila v kupeju? Šest kovčegov, enajst zavojev, škatla za klobuk, dežnik?«

Mož: »Sapramiš, otroka sva pustila v čakalnici.«

IZ KAPLARSKIH UST

Kaplar razlaga novincem vojaške čine. Da bi čim bolj povzdignil vzvišenost vojaškega stanu nasproti civilistom, jim je podal tole razlago.

»Kaplar je pri vojakih tisto, kar je v civilu sreski načelnik, podnarednik toliko kakor ban, narednik... narednik... zanj pa v civilu sploh ni primere!«

Izdaja za konzorcij »Domovine« Adolf Ribnikar. Urejuje Filip Omladič. Za Narodno tiskarno Fran Jezeršek.